

naš tednik

Letnik XXVII — Številka 45 6. novembra 1975 Cena 4.— šil. P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

NSKS Hodiše se solidarizira z župnikom

Prejšnji četrtek so se hodiški zaupniki Narodnega sveta koroških Slovencev zbrali v penziju ob jezzeru Fridija Sabotnika na krajevnem sestanku, kjer je govoril osrednji tajnik NSKS Filip Warasch. V ospredju razprave je stalo seveda trenutno najbolj pereče vprašanje — ugotavljanje manjšine. Kakor tudi že po mnogih občinah so krajevni zaupniki pozdravili namen osrednjih organizacij, da se ugotavljanje prepreči. Prav tako je bila naglašena potreba po stalnih stikih s podeželjem.

Posebno obeležje je dobil ta sestanek, ko je po zaključku oficialnega programa sklenil novoizvoljeni krajevni odbor NSKS Hodiše posebno izjavo, v kateri se solidarizira z hodiškim župnikom Lovrom Kasljem, ki ga je njegov sobrat,

gosposvetski Wilhelm Mucher, tožil zaradi žaljenja časti, češ da je Kaselj soprodpisal pismo 24 duhovnikov, ki so zahtevali Mucherjevo odstranitev po hujskaški pridigi v Vernberku.

„Krajevni odbor Narodnega sveta koroških Slovencev za občino Hodiše najostreje protestira proti stopanju gosposvetskega župnika Wilhelma Mucherja, da na vsako kritiko na račun njegove hujskaške pridige v Vernberku reagira s sodniškimi ukrepi. Krajevni odbor izraža svoje začudenje napram dejanjem, ki jih je Mucher storil proti svojemu sobratu, dejanjem, ki niso v soglasju s krščansko ljubeznijo do bližnjega; izrazi pa v tej zvezi tudi svoje začudenje napram očitno tolerantnemu zadržanju krške škofije. Istočasno pa izjavlja kra-

jevni odbor svojo polno solidarnost z župnikom Lovrom Kasljem“, je rečeno v izjavi krajevnega odbora NSKS Hodiše.

Kostanje: lepak proti Slovincem

Neznani storilci so v noči od ponedeljka na torek prejšnjega tedna naslovili na „vse prebivalce vasi“ z roko napisan lepak, ki so ga razobesili v Zgornji vasi nad Kostanjami. Zahteva tega lepaka: „Schlagt die Tschuschen nieder!“ Ker, kot rečeno, storilcev niso našli, se zbuja vprašanje, kako dolgo bodo še smeli razglašati nekaznovano svoje parole. — Dokler jih ne bo kdo uresničil?

V konkretnem primeru se gre sicer le za navaden lepak, ki sicer ni kar navadne vsakdanje vsebine. Vseeno pa je tudi ta lepak predok na gonjo, ki jo bodo taisti krogi inscinerali ob ugotavljanju manjšine. Če bodo tedaj taki lepaki postali koroški vsakdan: kaj bo potem naslednja stopnja, kaj bo nevsakdanje?

Prav tako neznani storilci so ukradli na centralnem pokopališču v Celovcu venec združenja protifašističnih borcev (KZ-Verbanda) ter venec Zveze koroških partizanov. Oba venca sta omenjeni organizaciji položili v okviru spominske svečanosti pred spomenikom za žrtve preganjanj v času nacizma. Venec ÖVP-Kameradschaft je ostal nedotaknjen. Krajo so naznanili policiji.

le bolj teoretičnega značaja: koroški Slovenci se priznavajo k Avstriji, ker pa večina slovenskega narodnega telesa leži v Jugoslaviji, so torej jugoslovanska manjšina v narodnoteoretičnem pomenu. Tudi Južni Tirolci niso Italijani, ampak avstrijska manjšina. Prof. inšp. Rudi Vouk je nazorno prikazal močno nazadovanje otrok slovenskega materinega jezika in prišel do sklepa, da so na delu manjšini sovražne sile in da nazadovanje ni naraven proces, tudi sedanji položaj ne pričča o vzdušju, ki bi pospeševalo manjšino.

Glede števila koroških Slovencev je bilo rečeno, da število volilcev slovenske liste ne predstavlja število pripadnikov manjšine. Grilc je pripomnil, da je KEL kljub temu bila uspeh, saj še nikoli v drugi republiki ni dobila kakšna slovenska lista toliko glasov. Manjšini preti ugotavljanje manjšine. V tej zvezi je dejal Vospernik, da bo problem tako eskaliral, da bo prišlo do drugega „leta 1920“. Tudi odločitev v volilni celici ni tajna in demokratična, ampak rezultat večstoletnega razvoja, odločitev je morda prosta, ampak to, kar je vsaj pred to odločitvijo doživel, ni bilo svobodno. Grilc pa je dejal, da je brezdvomno cilj takega ugotavljanja uradna likvidacija koroških Slovencev. Kajti vlada je klonila pritisku nemškonalnih sil in bo klonila še drugič, tretjič, tako dolgo, da se bodo koroški Slovenci znašli pod tisto procentualno oviro, ki bi jim omogočila uradno zaščito. Akoravno bodo koroški Slovenci uradno likvidirani, bodo vendar še živeli dalje, saj so jih v zgodovini že skušali likvidirati, je dejal dr. Grilc. Inšp. Vouk pa je urgiral manjšini naklonjeno ozračje.

„Die Eiche und die Linde“? Vospernik je kvalificiral to priliko kot pobožno željo, ki pa nikakor ne odgovarja resnici. Janko Messner pa je svojčas zapisal v neki črtici, da teh dveh dreves na Otoku ni več. Ker je bila skupna rast obeh gnila že v deblu...

Po uredniškem roku: V vladni izjavi se je kancler Kreisky zavzel za naglo rešitev določb južnotirolskega pakta, za zboljšanje odnosov z Jugoslavijo ter za rešitev nadaljnjih točk člena 7 državne pogodbe.

Mucher toži pred sodiščem dva sobrata

Hujskaški župnik iz Gospe Svete Wilhelm Mucher ne miruje: zadnje njegovo dejanje je tožba proti dvema sobratoma: Lovro Koselj, župnik v Hodišah in Jožef Wutte, župnik v Apačah sta žrtvi Mucherjevega pojmovanja o krščanski ljubezni do bližnjega.

Mucher obdolžuje Kaslja, da je podpisal pismo 24 duhovnikov in sedem bogoslovcev škofu, v katerem zahtevajo Mucherjevo odstranitev z Gospe Svete, ker da je Mucher uporabljal liturgična oblačila ter mašo za nespoštljivo kritiko na račun škofa.

Apaškega župnika Wutteja pa ob-

dolžuje Mucher, da je to pismo soprodpisal. Proti obema je vložil Mucher tožbo zaradi žaljenja časti. Poleg tega toži Mucher tudi „nt“ zaradi poročanja o Mucherjevem hujskanju v Vernberku 29. junija 1975, ko so tam abwehrkämpferji pustili blagoslavljati svojo zastavo.

Mucher na praznovanju zlato-mašniškega jubileja apaškega župnika ni bil zraven. Tam so navzoči duhovniki — bilo jih je 24 — poslali škofu protestno pismo, ker so zahtevali Mucherjevo odstranitev. Vzbuja se vprašanje, kako more vedeti Mucher, kdo je pismo sestavil oz. podpisal in soprodpisal.

Kajti pismo samo je bilo poslano direktno škofu ddr. Josephu Köstnerju. Prepisov nihče drug ni dobil.

Prejšnji teden pa so tudi koroški časopisi objavili vest o najnovejših Mucherjevih postopkih proti njegovim sobratom. Tako je KTZ pustila odprto vprašanje, kako je Mucher mogel zvedeti, da je ravno Kaselj podpisal oz. soprodpisal pismo škofu. Naslednji dan pa je prinesla „Kleine Zeitung“ vest, da je škof Mucherja pismeno pozval, naj umakne svoji tožbi proti sobratoma. Mucher pa hoče šele počakati, kaj bo nastalo iz procesa proti „nt“ in misli šele potem odločiti, ali bo

ubogal svojega škofa ali ne. Kondeks kanoniškega prava, na katerega je vezan tudi Mucher, pa predvideva, da mora vsak duhovnik, ki hoče tožiti svojega sobrata, imeti tozadevno dovoljenje škofa. Tako so trenutno odprta ta-le vprašanja:

● Je imel Mucher dovoljenje od svojega škofa, da vlačí pred sodišče dva duhovniška kolega? — Če ga ni imel, pomeni njegovo dejanje disciplinski pregrešek.

● Odkod je Mucher zvedel, češ da je Lovro Kaselj podpisal oz. soprodpisal pismo, kjer se zahteva Mucherjeva odstranitev? — Pismo je namreč bilo poslano direktno škofu.

● Zakaj je škof tako dolgo molčal? Šele potem, ko so poročali časopisi o Mucherjevih tožbah, ki ravno ne koristijo ugledu Cerkve, je dejal, da je Mucherja pozval, naj svoji tožbi umakne. Sodišče pa je škofa o Mucherjevi tožbi informiralo 14. avgusta, torej dva in pol meseca prej.

In končno zadnje vprašanje:

● Kaj bo ukrenil škof, da se bo Mucherjevemu početju enkrat za vselej napravil konec?

Novi parlament in vladna izjava

Trideset novih državnozbornih poslancev šteje novi parlament, ki se je v torek zbral prvič v novi zakonodajni periodi. Tudi po parlamentarnih volitvah je razmerje frakcij nespremenjeno: 93 SPÖ, 80 ÖVP, 10 FPÖ. Na prvi seji so bili vsi poslanci tudi zapriseženi.

Precej novejšo podobo so dobili vodilni gremiji večinskih frakcij v parlamentu: SPÖ je dobila novega klubskega predsednika: Heinz Fischer bo vojskovodja socialističnih parlamentarcev v včasih ostrih bitkah v Visoki hiši. Fischer pa svojo funkcijo izvršuje samo kot posledovodja, formalno je šef socialistične frakcije Bruno Kreisky. ÖVP pa ima po smrti Karla Schleinzerja novega šefa. Dosti sprememb je pri SPÖ in ÖVP glede sedežnega reda. Taus, Busek, Haider, Gruber sedijo v prvi vrsti, od starih sta ostala tam samo Koren in Graf. Pri SPÖ sedi v prvi vrsti poleg Fischera tudi njegov zastopnik koroški poslanec Pansi.

Državnozborniški poslanci so izvolili v torek tudi svoje predsednike. Soglasno je bil ponovno izvoljen šef sindikata Anton Benya kot prvi predsednik državnega zbora. Roland Minkowitsch je zasedel namesto Antona Maleta sedež drugega predsednika, Otto Probst pa je postal ponovno tretji predsednik. Tako Minkowitsch kot tudi Probst sta dobila številne nezaupnice: Minkowitsch je postal drugi predsednik z 152 glasovi, za Probst pa je glasovalo le 135 poslancev.

Ne glede na to, da se je precejšnje število poslancev šalilo z volitvami, so predvsem številni beli glasovi za Probsto očitna revanša črnih sindikalnih funkcionarjev, ker so socialisti pri volitvah v sindikat prešli frakcijo ÖVP. Tudi bi se iz teh nezaupnic dalo sklepati, da bo v prihodnji sezoni vel ostrejši veter v parlamentu. Tudi poslovnik parlamenta je precej spremenjen: namesto pomladne in jesenske sezone bo prišla ena sama sezona. Novo je tudi, da imajo predsedniki državnega zbora glasovalno pravico. Tudi možnosti kontrole so se po-

večale za stranke, ki imajo najmanj eno tretjino mandatov. Te določbe pa so le bolj teoretičnega značaja.

Vladna izjava zveznega kanclerja dr. Bruna Kreiskega je bila — kakor običajno ob takih prilikah — slovesna.

Nova komponenta v Kreiskyjevih izjavah pa je bil pojem o „naravnem občutku pravice ljudstva“ (natürliches Rechtsempfinden des

Volkes). Lepo opisana teza, ki pa vsekakor more pomeniti, da se bo prihodnja vlada brezpogojno vdala volji ljudstva, ter da bo ravnala vedno tako, kakor največji in najmočnejši v državi želi. Za vseavstrijski moment je ta Kreiskyjeva zamisel nova. Na Koroškem pa je že resnica, ko je kancler v manjšinskem vprašanju klecnil na noge pred nemškonalnimi občutki večine.

Radijska oddaja: ponavljanje poštevank

„Die Eiche und die Linde“ je bil naslov radijske oddaje, katero je ORF — studio Celovec posredoval v petek zvečer preko etra v koroške domove. Oddajo je pripravil ddr. Josef Maderner leta 1967. Maderner je bil tedaj šolnik, sedaj je politik — državnozborni poslanec SPÖ. Tenor produkcije: avtor je skušal prikazati vse oblike povezave obeh narodov na Koroškem, da si poznavalec Koroške ne more predstavljati en narod brez drugega. Torej je avtor zavestno vzel Perkonigovo priliko o dobu in hrastu, ki se na pokopališču na Otoku prepletata drug z drugim, da ju nazadnje ne more nihče prav ločiti.

„Nicht alle Kärntner sprechen deutsch“ je bila ugotovitev — in to ne samo danes, ampak že v vsej zgodovini.

Maderner je začel pri pesmi: „Glejte, že sonce zahaja“ ima isti napev kot „Süßer die Glocken nie klingen“, „Pobeč, kna poj tako“ isti napev kot „O Rosntol“ itd.

Sedili so intervjuji s predstavnikoma domovinskih organizacij okoli Heimatdiensta ter pogovori s predstavnikoma koroških Slovencev. Brez pravega odgovora je ostalo takratno Madernerjevo vprašanje: kako se more bati tako velika večina pred tako majhno manjšino? — „Koroški prastrah“, ki ga je avtor posplošil tako na pripadnike veči-

ne kot tudi manjšine, že takrat ni bil prav razčiščen, se pravi, da ga ni uspelo odstraniti s temeljito informacijo. Toda od Madernerja samega tega nihče ne more pričakovati. Treba bi bilo za to mnogo več informacij, ki jih taka oddaja niti ne bi mogla zajeti.

Vsekakor pa je bila Madernerjeva oddaja za takratni čas dokaj značilna, saj je morala posredovati koroškimi radijskim poslušalcem celo osnovne pojme v zvezi s koroškimi Slovenci. Tako so Madernerjevi partnerji v intervjujih šele razlagali in predstavljali poslušalcem organizacije, ki jih zastopajo (so jih zastopali).

Tako ni prišlo prav do vsebinske diskusije z partnerjem. Kot rečeno: oddaja leta 1967 je bila za koroške radijske poslušalce poštevanka v zvezi s koroškimi Slovenci. Poštevanka v najboljšem smislu besede, kajti informacijski deficit o manjšini je bil takrat še mnogo večji kot danes.

Ponovitev te poštevanke leta 1975 je morda bila upravičena že zaradi tega, da bi znanje povprečnega Korošca o manjšini v njegovi lastni domovini utrdili, saj ponovitev snovi tudi v šoli služi utrjevanju. Morda pa je bila ta oddaja tudi antipol televizijskemu filmu „Fremde in der Heimat“ dr. Brandstallerjeve. Vsaj tako se je dalo sklepati iz uvodnega teksta k ponovitvi, kjer

GOSPODARSTVO:

Gospodarskih težav v Avstriji še ni konec

Istočasno, ko je pred kratkim v Bonnu pet institutov za gospodarsko raziskovanje predložilo svoje analize in prognoze o razvoju nemškega gospodarstva v sklopu mednarodnega gospodarstva, se je tudi na Dunaju oglašil avstrijski gospodarski minister Staribacher. Podobno, kot se je glasilo jedro analize in prognoz v Bonnu, se je glasila tudi njegova napoved: upadanje gospodarske konjunktive v Avstriji je pri kraju.

Minister za trgovino, obrt in industrijo, katerega optimizem je — odkar so socialisti na vladi — občudovanja vreden, je postal ob tej svoji napovedi domala nerazumljiv. Nerazumljiv je postal iz dveh razlogov. Prvič zaradi tega, ker sicer omenjeni nemški instituti trdijo, da je v Zvezni republiki Nemčiji upadanje konjunktive v glavnem ustav-

ljeno, istočasno pa dodajajo, da tam tudi v prihodnjem letu število brezposelnih — ki se giblje okoli milijona — ne bo mogoče ustaviti in da je mogoče s kolikor toliko otipljivo pozitivno konjunkturo računati šele leta 1977. Drugič pa je Staribacherjev optimizem nerazumljiv zaradi slej ko prej kritičnega položaja, v katerem se nahajajo avstrijska industrija ter lesno in turistično gospodarstvo, koncem koncev pa tudi kmetijstvo.

Avstrijski centralni statistični urad je pred kratkim sporočil, da je bila avgusta proizvodnja industrije konzumnega blaga za deset odstotkov nižja kot pred letom dni. Istočasno je proizvodna vrednost skupine industrije investicijskega blaga nazadovala za blizu 9 odstotkov. Skladišča z blagom obeh skupin so natrpana, cela vrsta podjetij

pa obratuje le še s skrajšanim delovnim časom. Na poživitev izvoza v bližnji bodočnosti večina podjetij avstrijske industrije in lesnega gospodarstva ne more računati. Prej se lahko zgodi, da bodo cenejši inozemski izdelki še bolj kot doslej pritiskali na avstrijski trg in da se bo njihova konkurenca na mednarodnem trgu še povečala.

Pogoji za vnovčenje avstrijskega blaga na domačem in mednarodnem trgu se v prihodnjem letu ne bodo izboljšali. Ob nazadovanju industrijske proizvodnje med avgustom 1974 in avgustom 1975 za okroglo deset odstotkov je bil letos avgusta obseg naročil pri industrijskih podjetjih v povprečju za 18 odstotkov nižji kot pred letom dni. Pri tem je treba upoštevati, da je obseg naročil pri industriji papirja padel za 50,2 odstotka, pri indu-

striji svetlih kovin za 41,2 odstotka, pri industriji usnjenih izdelkov za 37,1 odstotek, pri industriji kovinskih izdelkov za 35 odstotkov, pri industriji tekstilnega blaga za 25,8 odstotkov, pri kemični industriji pa za 21 odstotkov.

Le industrija stavbenega jekla je zabeležila za eno tretjino več naročil, kot jih je zabeležila avgusta 1974. Skoraj polovica teh naročil je prišla iz Sovjetske zveze, Poljske in dežel arabskega območja.

Spričo teh okoliščin ni nobenega vzroka za optimizem, da se bo nje-gno gospodarstvo v bližnji bodočnosti izklopalo iz vrtinca mednarodne gospodarske recesije. Tem manj, ker se tudi lesno in turistično gospodarstvo kot nadaljnja stebra gospodarsko socialnega razvoja Avstrije nahajata v podobni, če ne še bolj kritični fazi. Podobno kot industrija moreta svoje kapacitete izkoriščati le še do dobrih dveh tretjin. Upoštevati je tudi treba, da se je gospodarska recesija v Avstriji pričela pozneje kot po deželah EGS in da se bo zaradi tega tudi pozneje končala.

Spričo mednarodne gospodarske situacije, posebej pa razmer na trgu Evropskih skupnosti in tu zlasti v Italiji in Veliki Britaniji, ki sodita med glavne trgovinske partnerje Avstrije, je utopično pričakovati, da je v Avstriji upadanje gospodarske konjunktive in naraščanje njene recesije že pri kraju. Če bo do tega prišlo čez dve leti, bo dobro. Do tega časa pa morata avstrijsko gospodarstvo in prebivalstvo računati z najmanj podobnimi težavami, ki sta jih doživljala zlasti v tekočem letu: upadanje investicijske dejavnosti, skrb za obdržanje delovnega mesta in skrb za vnovčenje skladiščenih zalog blaga.

PREMIJJE V LIBANONU

● V Beirutu, glavnem mestu Libanona, vlada premirje. Skozi več mesecev so muslimani ter kristjani streljali drug na drugega. Boji so zahtevali več sto žrtev, predvsem tudi iz civilnega prebivalstva. Polvojaške enote muslimanov ter kristjanov so zdaj sklenile 12. premirje ter pričele z umikom ter s podiranjem barikad.

ANGLIJA PRIDOBIVA OLJE

● Anglija je zašla med tiste države, ki producirajo mineralno olje: v Severnem morju so navrtali več vrelcev nafte, kar naj bi pomenilo začetek neodvisnosti Velike Britanije od arabskih šejhov. Vendar ta kapaciteta zaenkrat ne bo zado-stovala, poleg tega je le omejena. Kljub temu so Angleži zašli v precejšnjo evforijo: kraljica sama je bila navzoča, ko so odprli vrelce. Pridobivanje olja iz morja pa je zahtevalo ogromne investicije, kredite, ki jih bo treba plačevati nazaj. Tako gledano si je naprtla Anglija precej skrbi. Vendar so Angleži nepopoljšljivi optimisti: računajo, da se bodo pridružili v doglednem času organizaciji tistih držav, ki eksportirajo mineralno olje — OPEC. Popolnoma nejasne pa so posledice, ki bi za angleško gospodarstvo nastale, če bi se Velika Britanija odmaknila iz energetskega foruma devetih držav Evropske skupnosti. Nejasno je tudi, kaj namerava IRA z naftovodi pod vodo.

smernicah generalnega intendanta. Le-ta pa je izjavil, da kuratorij teh načrtov ne more spreminjati, kvečjemu zavriniti.

Zunanji minister ZRN o obisku Minića

„Odnosi med ZRN in SFRJ se pozitivno razvijajo.“ Tako je v intervjuju za zagrebški „Vjesnik“ izjavil zunanji minister ZRN Hans-Dietrich Genscher pred obiskom Miloša Minića v Bonnu. Genscher je pri tem opozoril na več sporazumov obeh vlad o sodelovanju v turizmu, o znanstvenih raziskavah in razvoju tehnologije ter o kulturnih stikih. Po njegovem mnenju so zlasti pomembni gospodarski stiki med državama.

„ZRN je med zunanje-trgovinski partnerji Jugoslavije na prvem mestu“ je dejal Genscher. „Trgovinska bilanca pa je povod za zaskrbljenost. Jugoslovanski primanjkljaj se je v zadnjem času povečal in prizadevati si moramo, da bomo ustvarili ravnotežje. Upam, da bo pričakovano oživljanje konjunktive v ZRN povečalo absorpcijsko sposobnost našega trga za jugoslovanske proizvode. Po drugi strani pa bi stabilizacija cen v Jugoslaviji lahko povečala konkurenčnost proizvodov vaše države,“ je menil Genscher.

Ko je odgovarjal na vprašanje, kako ti stiki vplivajo na aktualne dogodke in probleme na širšem evropskem in svetovnem političnem področju, je dejal, da je nemško-jugoslovansko sodelovanje namenjeno predvsem državljanom obeh držav. „To sodelovanje pa jemljemo tudi kot prispevek k mednarodnemu sodelovanju.“ ZRN je članica severnoatlantskega pakta in EGS, Jugoslavija pa je neuvrščena, toda pri oceni, da mora nape-tost popuščati, sta si naši državi edini. Konstruktivno stališče obeh držav, ki si na svetovnem področju prizadevata, da bi se izognili kon-

frontaciji in razvijali sodelovanje, je pozitiven dejavnik v mednarodnih odnosih.“

Na vprašanje, na katerih področjih dvostranskih in mednarodnih odnosov bi bilo v prihodnje mogoče še bolj spodbuditi sodelovanje, je Genscher dejal, da je potrebno še naprej poglobljati dvostranske stike na vseh področjih; gospodarsko sodelovanje, zlasti pri kooperaciji nemških in jugoslovanskih podjetij pa bi se lahko še nadalje povečevalo. Zahodnonemško gospodarstvo je pripravljeno na take akcije, je dejal Genscher.

Po konferenci o evropski varnosti in sodelovanju se pojavlja tudi vrsta nalog na multilateralnem področju. Po Genscherjevem mnenju terjajo ekonomski problemi po svetu živahnjšo sodelovanje med industrijskimi državami in državami v razvoju. ZRN kot industrijska država in Jugoslavija kot država, ki se zavzema za interese držav v razvoju, imata pri tem veliko odgovornost, zato je izrednega pomena, da se vzajemna stališča zblížajo, je menil Genscher.

Zaostren konflikt okoli ORF-a

Generalni intendant ORF-a Otto Oberhammer dobi vedno hujše kritike tudi s strani socialistov. Njegove smernice glede programa, ki jih je moral predložiti in ki jih je vedno zopet zavlačeval, v bistvu ne pomenijo nič drugega kot neomejene kompetence generalnega intendanta glede kontrole. Nikjer pa ni natančno določeno, kaj je dejansko kontrola, kaj koordinacija in tudi ne, kaj je objektivnost.

Tako je generalni intendant po-

stal tudi socialistom domala pošasten. Saj bi na ta način celotna reforma ORF-a ne pomenila nič drugega, da je pač namesto Bacherja prišel Oberhammer, Bacherjeve osporavane lastnosti pa bi podedoval Oberhammer, ne da bi se njegove kompetence bistveno prikrajšale. Edina razlika: televizijski program je postal v zadnjem letu slabši, določene informacijske oddaje so izgubile mnogo gledalcev, kritični magazini so bili ukinjeni, komisija za varstvo radijskega zakona pa se zbere samo takrat, kadar je treba obsoditi kritične oddaje kot npr. film „Tujci v domovini“ dr. Brandstallerjeve.

Na ta dejstva je opozoril tudi magazin „Stern“ ter ne brez poudarka prerokoval, da bo v letu dni število rojstev v Avstriji ponovno naraslo. Ljudje namreč zopet raje gredo spat, namesto da bi se dolgočasili pred televizijskim zaslonom. Oberhammer in njegovi sicer trdijo, da je zdaj ORF v tisti fazi, ko se ljudje naveličajo televizije. Da pa te faze pod Bacherjem ni bilo, seveda nihče ni povedal.

Za kulisami pa tudi že iščejo nadomestilo za Oberhammerja. Finančni direktor Skala namreč je že dalj časa uspešno oponiral Oberhammerjevemu načrtom, češ da laik Oberhammer nima pojma o izvedljivosti svojih načrtov. Določeni krogi okoli SPÖ že favorizirajo Skalo. Kajti v kratkem mora odločiti kuratorij ORF-a o programskih

Gerald Ford pričel s čistko: obrambni minister odstranjen

Ameriški predsednik Gerald Ford je odpustil iz službe svojega obrambnega ministra Schlesingerja ter šefa tajne službe CIA Colbyja. Ta korak, ki je docela presenetil ameriško in svetovno javnost, smatrajo kot uspeh politike zunanjega ministra Kissingerja, ki se je na ta način znebil svojega najostrejšega kritika, Schlesingerja.

Minister za obrambo je namreč veljal kot nasprotnik politike zmanjšanja napetosti. Schlesinger je vedno zopet zahteval povečanje izdatkov za obrambo ZDA. Tudi je vedno dvomil v pripravljenost Moskve, da bi le-ta iskreno sodelovala pri zmanjšanju napetosti, s tem pa je prišel vedno znova v konflikt s Kissingerjem. Pri njegovih zahte-

vah za večji proračun ameriške obrambe pa se je Schlesinger vedno posluževal podatkov, ki mu jih je dal na razpolago šef CIA Colby. Nadalje je stal Colby v središču kritike, ko so razkrivali razne praktike CIA-ja v drugih državah. — Pa tudi Kissinger sam je prišel ob eno svojih funkcij: ameriška javnost je namreč že dalj časa kritizirala, da je Kissinger v personalni uniji zunanji minister ter šef narodnega varnostnega sveta ZDA. Slednjo funkcijo je Kissinger oddal. Pač pa ta korak ne pomeni ravno poslabšanje njegovega položaja, saj ga bo zasedel njegov intimus Scowcroft. — Vsekakor pa je ameriški predsednik Ford dosegel s temi spremembami velik osebni uspeh.

Kratke vesti

ITALIJANSKA KP ZA LASTNO POT

● Vsaka država mora najti svojo lastno pot k socializmu, je izjavil generalni sekretar italijanske komunistične partije Berlinguer pred centralnim komitejem KPI. Predstavo, da bi se dal socializem uresničiti na isti način kot v Sovjetski zvezi, je označil Berlinguer kot ne-realistično. „Bratske zveze“ med posameznimi komunističnimi partijami ne smejo izključiti pravico, kritizirati drugih. Berlinguer vsekakor pripravlja s temi izjavami odskočno desko za „historični kompromis“ — za skupno vlado demokristjanov ter KPI.

PODRAŽITEV POŠTNIH TARIF TEŽKO PRIZADENE ČASOPISJE

● Izredno visoka podražitev pošt-nih tarif bi veliko število časopisov težko prizadela, predvsem tiste, katerim je bila namenjena tako imenovana „pospešitev tiska“ (Presseförderung). Tisti časopisi bi bili najtežje ogroženi v svoji existenci. To je izjavilo predsedstvo Zveze avstrijskih izdajateljev časopisov. Zveza je ugotovila, da ne more biti na eni strani namen zvezne vlade, da z eno roko daje, z drugo pa jemlje dvojno. Kot predvideva novela za povišanje pošt-nih tarif, se bodo povišale cene za prevoz pošte za 67 procentov, tarife za priloge za 100 procentov ter taksa za inkaso za 200 procentov. Skupna vsota povečane obremenitve časopisov bi s tem znašala 115 milijonov šilingov. Zvezni kancler pa je pred povišanjem tarif obljubil, da bo pospeševal in podpiral časopisje z 65 milijoni.

BO PERONOVA ODSTAVLJENA?

● Komaj se je državna predsednica Argentine Isabelita Peronova vrnila z daljšega „dopusta“, že je zopet „zbolela“. Politični opozovalci so namreč že za časa več kot enomesečnega dopusta predsednice prerokovali njeno politično smrt, dokaj presenečeni so seveda bili, ko se je predsednica zopet vrnila. Smoli, da je takoj po dopustu zbolela, se je pridružila druga „nesreča“: opozicija hoče s parlamentarnim postopkom dvigniti Peronovo iz sedeža. Vzrok: predsednica naj bi se „pomotoma“ polastila državnega premoženja, ko je pred nekaj časa prenakazala 12 milijonov šilingov državnih denarjev na konto zapuščine njenega moža. Predsednico obtožujejo, da je zapletena v večji korupcijski škandal.

NAPLAČILO NA ALIMENTE

● Nezakonski očetje v novem zakonu o preživnini ne bodo razbre-menjeni: država ima večje možnosti kot mati, da izterja od plačanja nevoljnih očetov alimente, zato bo država v prihodnje pomagala nezakonskim otrokom na ta način, da bo prenakazala naplačilo oz. predplačilo za alimente. To naplačilo bo seveda moral nezakonski oče vrniti državi. Minister za pravosodje dr. Christian Broda namerava izvesti ta zakon kot enega izmed prvih v novi legislativni periodi. Do višine 2354 šilingov bo torej pomagala država. Seveda mora obstajati glede očeta jasnost. Predvsem materam bi se na ta način pomagalo iz včasih zelo kočljivega položaja.

TUDI PIVO DRAŽJE

● Podražila se bo tudi narodna pijača Avstrijcev: čeprav se je pivo podražilo zadnjič šele 1. aprila tega leta, leži na mizi paritetne komisije zopet predlog, ki predvideva ponovno povišanje piva. Pivovarne se očitno bojijo novega zakona, ki naj bi preprečil njegove kartele. V zadnjih dveh in pol letih se je pivo podražilo za 31 odstotkov.

„Minderheiten-freundlich“?

Die drei im Parlament vertretenen Parteien und die österreichische Bundesregierung halten nach der bekanntesten Drei-Parteieneinigung weiter daran fest, 1976 die Ermittlung der Stärke der slowenischen Volksgruppe Kärntens durchzuführen, wobei man glaubt, durch Ausdehnung dieser „Volkszählung besonderer Art“ (wie diese Feststellung genannt wird) auf das gesamte Bundesgebiet, eine neuerliche Verschlechterung der Volksgruppensituation in Kärnten zu verhindern, mit dem fadenscheinigen Hinweis, daß diese Zählung nun ohnedies keine spezielle Kärntner Sache sei, da doch in ganz Österreich gezählt wird. Dabei bedient man sich eines weiteren Verschleierungsversuches, indem man weiters darauf hinweist, daß keineswegs, wie übliche Kreise verlangt haben, danach gefragt werden wird, ob man sich zum Deutschen-Volkstum oder zum Slowenischen-Volkstum bekenne, sondern daß nach der Familiensprache gefragt wird. Letzteres außerdem noch geheim, was allerdings unlogisch ist, weil die Sprache eines Menschen nicht geheim ist und in den Orten Südkärntens buchstäblich jeder von jedem weiß, wie er in seiner Familie, in seinem Haus, auf seinem Hof spricht.

Man kann also ohne weiteres behaupten, daß der Versuch der Verschleierung, daß es sich bei der „Volkszählung besonderer Art“ um keine Minderheitenfeststellung handle, gründlich fehlgeschlagen ist!

Wenn man dann vor einiger Zeit in Kärntner Presseerzeugnissen auch noch lesen konnte, daß es sich bei dieser Volkszählung um eine neuerliche VOLKSABTIMMUNG handeln werde, dann weiß man bereits, wieviel es für die Zeit vor dieser „Volksabstimmung“ geschlagen hat. Ein Kampf um jede Seele erscheint unausbleiblich, was zur Folge hätte, daß sich die Situation wieder verschlechtern und zuspitzen würde. Dabei werden bekannte Kreise, von chronischer „Slowenenfresserei“ befallen, die Gelegenheit kaum ungenutzt verstreichen lassen, um weitere Slowenen „aufzufressen“, also mit verschiedenen Mitteln zu versuchen, sie von der Eintragung „Familiensprache-Slowenisch“ in die Liste abzubringen. Wahlkampf statt Volkszählung! Vor diesen Gefahren eines permanenten Volkstums- und Wahlkampfes, verschließen die zwei staatstragenden Großparteien Augen und Ohren, wie sie ja stets, einschließlich der jeweiligen Bundesregierungen (auch der heutigen) vor der Wahrheit der Entwicklung und Lage in Kärnten Augen und Ohren verschlossen haben, wobei schlimm ist, daß man besonders seit 1972, deutsch-nationalen Kreisen „treu ergeben“ erscheint!

Anders ist nicht zu verstehen, warum man sich ohne Rücksicht auf die jahrzehntelange Entwicklung und Situation der slowenischen Volksgruppe just auf einen 25-Prozentsatz geeinigt hat, also der Forderung deutsch-nationaler Kreise nach 25—30 Prozent nachgekommen ist. Mit dem nächsten Atemzug aber von einem besonderen, förderndem Minderheitenrecht zu sprechen, erscheint unglaubwürdig!

Ich empfinde daher als deutscher Kärntner den derzeitigen Lösungsversuch durch eine „Volkszählung besonderer Art“ (neuerlichen Volksabstimmung) mit einer 25%-Klausel, wobei auch, wie schon erwähnt, die spezielle Entwicklung der Kärntner Slowenen (besonders seit 1920) nicht berücksichtigt wird, als ungeeignet und nicht minderheitenfreundlich!

Herbert Guttenbrunner, Köttmannsdorf—Kotmara vas

MIRKO KUMER-ČRČEJ SE JE POSLOVIL — NASLEDNIK JE ANTON KRUŠIČ

Slovenska beseda v kmetijski zbornici zaradi malenkostnega zadržanja nezaželena

Druga točka sporeda zadnjega zborovanja kmečke zbornice za Koroško je bila zaprisega novega zborničnega svetnika Krušiča.

Po poročilu predsednika zbornice Stefana Sodata se je kot prvi diskusijski govornik javil novopečeni zbornični svetnik Krušič, ki je hotel podati kot zastopnik skupnosti južnokoroških kmetov načelno izjavo. Še pred tem pa se je nameraval zahvaliti svojemu predniku, ekonomskemu svetniku Mirku Kumru-Črčejju za njegova prizadevanja, za njegovo učinkovito zastopanje interesov južnokoroških kmetov. Te zahvalne besede je hotel izreči v slovenščini, pa je posegel vmes podpredsednik zbornice državnozbornski poslanec Valentin Deutschmann: „Verhandlungssprache ist Deutsch!“ Tako je zavpil v dvorano in s tem hruljenjem skušal ustrahovati slovenskega zborničnega poslanca, kar je imelo v toliko uspeh, da je uradnik zbornice prihitel s tozadevnim zakonom. Ko je slovenski poslanec še vedno hotel pričeti s slovensko zahvalo Črčejju, pa so ostali zbornični poslanci polglasno mrmrali in skupno z Deutschmannovim hruljenjem preprečili slovensko besedo v zbornici. Deutschmann je dejal, da niti Kumer-Črčej tega ni delal, namreč da bi spregovoril po slovensko. — Navzoči nemškogovoreči novinarji so očitno imeli boljše možgane, kajti dobro so se spominjali Črčejjevih slovenskih besed v zbornici...

Krušič je nato obžaloval, da mu je bila simbolična zahvala v slovenščini zabranjena ter podal nato načelno izjavo. Omenil je predvsem vprašanje tistih kmečkih obratov, ki na Koroškem zajamejo 60% vseh kmečkih obratov in ki pomenijo pomemben dejavnik koroškega gospodarstva. Navzlic neugodni strukturi teh kmetij je mnogo takih posestnikov prisiljenih, da zagovarajo svojim družinam eksistenco predvsem z zaslužkom v drugi stroki. Zato je treba, da se zavzemamo za to skupino ne le na področju kreditne in subvencijske politike, ampak tudi glede strokovnega šolanja in tudi s strokovno pomočjo. Kmečka zbornica naj bi pomagala pri smiselni specializaciji teh obratov.

Slovenski zbornični svetnik je nato omenil vprašanje zlorabe kmetijskih zemljišč za potrebe industrije ter urbanizacije ter opozoril na potrebo zaščite pred onesnaženjem. — Omenil je nadalje problem kooperacije na agrarnem področju ter omenil krožke za rejo pujskov ter pitane živine. Pač pa je zastopal mnenje, da se na področju kooperacije dá marsikaj napraviti ter omenil kot vzgled zahodnoevropske države.

Krušič je opozoril nadalje še na vprašanje cen produktov kmetijstva, ki zdaleč ne krijejo stroškov proizvodnje. Zahteval je tozadevne ukrepe.

Ob koncu je še deponiral dolgoletno zahtevo slovenskega zborničnega svetnika Kumru-Črčejja, da bi v smislu Hauerjevega odloka iz leta 1968 ukrepala tudi kmečka zbornica: slovenskogovoreči kmetje naj bi imeli priliko in možnost, da se poslužujejo tako ustno kot tudi pisмено slovenščine kot uradnega jezika. V tem smislu naj bi tudi organ kmečke zbornice „Kärntner Bauer“ prinašal vsaj osnovna poročila tudi v slovenščini. Te zahteve gotovo niso neizpolnjive, pač pa bi bistveno krepile zaupanje slovenskih kmetov do svojega interesnega zastopstva, je zaključil Krušič.

Govorniško šolanje v Domu v Tinjah

Pod tem geslom se nas je zbralo ob popoldnevu sobote, 25., in v nedeljo, 26. 10., v katoliškem Domu prosvete v Tinjah 17 zanimajočih se oseb. Da jih je bila skoraj polovica ženskega spola, je bilo zelo razveseljivo. — Kot voditelja govorniškega tečaja nam je predstavil g. rektor Kopeinig dva izkušena govornika: predednika KKZ g. Lovra Kaslja in prof. dr. Reginalda Vospornika. Kar od začetka smo se udeleženci hitro spoznali. Po kratkem pogovoru je vsak predstavil enega sotečajnikov. Nekateri se je to kar dobro posrečilo in naloga obeh voditeljev je bila ocenjevanje teh kratkih nastopov.

Nato nam je g. Lovro Kaselj predaval: „Kako postanem dober govornik“. Ob začetku referata je povedal, da Slovenci na splošno nimamo veliko dobrih govornikov. Slovenci sicer niso manj nadarjeni kot drugi narodi, a zgodovina jim je nudila za govorništvo le malo prilike. Drugi narodi so jim vladali in Slovenci so izvrševali le nižje in hlapčevske posle. Zato je v današ-

njem času tem bolj potrebno, da izrabimo priliko govora in diskusije. Predavatelj je naštel mnogo pogojev in točk, ki so važni za dozorevanje v dobrega govornika. Dejal je tudi, da branje knjig in nastopanje na odru pomeni za vsakega veliko pomoč k popolnosti govorništva.

Zvečer smo dobili nalogo, da vsak pripravi za naslednji dan kratek govor, ki ga lahko ob raznih prilikah, kot ob porokah, pogrebih, otvoritvah, občnih zborih in podobnem rabimo.

V nedeljo zjutraj smo po sv. maši vadili branje iz Cankarjevih del. Pri teh vajah se je posebna važnost dala živahnemu in pravilnemu naglašanju besedila. Nato smo si ogledali televizijski film z diskusijo o narodnem prazniku v kritičnem vidiku kot praktično vajo za diskusijo. Popoldne smo izvajali svoje pripravljene govore. Vsak je imel tudi možnost ocenjevati s točkami govore drugih. Za voditelje je bilo veliko težje še vrednotiti in kritizirati naše referate. Veliko je

bilo slišati od njih razveseljive pohvale govornikom, seveda tudi nekaterih negativnih stvari je bilo treba pripomniti in pojasniti. To kritiko smo vsi rade volje sprejeli, ker še noben mojster ni padel iz nebes.

Ob zaključku govorniškega tečaja je prišlo v razgovoru do izraza, da je bilo to šolanje zelo plodno za vsakega. Skoraj vsi udeleženci so izrekli, da hočejo na prihodnjem tečaju spet sodelovati. Da je ta prvi poskus te vrste tako dobro uspel, se moramo zahvaliti prirediteljem, Krščanski kulturni zvezi, Katoliški prosveti, Katoliški mladini v Celovcu ter Domu v Tinjah, da so uresničili to idejo. Iskrena hvala velja tudi strokovnemu vodstvu, ki se je trudilo za uspeh našega šolanja. Samo malokateri je nadarjen govornik. Drugi si pa to sposobnost lahko priučijo, da lahko brez težave prekosijo rojene talente. „Pesnik se rodiš, govornik pa postaneš“.

Hanzej Writz

Šef FPÖ Peter hoče tožiti „profil“, „Kurier“, „Spiegel“ in „Volksstimme“

Šef FPÖ Friedrich Peter bo tožil vodjo judovskega dokumentacijskega centra Simona Wiesenthala ter časopise „Kurier“, „profil“, „Spiegel“ ter „Volksstimme“ v zvezi s poročanjem o Petrovi karieri v SS, predvsem v 1. infanterijski brigadi SS. — Po dolgem obotavljanju se je Peter dokopal do tega sklepa, nenazadnje — ali morda izključno — zaradi tega, ker so mu vsi njegovi strankarski kameradi svetovali k temu koraku. Nekaj časa je namreč izgledalo, da se Peter boji vsake tožbe. Kajti če bi bil nedolžen, bi mirne duše mogel tožiti že prvi dan, so mu rekli mladinci lastne stranke.

Zakaj je Friedrich Peter vložil tožbo tri tedne po odkritjih Wiesenthala? Očitno se ni spomnil, da je pri svoji enoti le lupil krompir ali pobiral rože, kot se je izrazil „Volkswille“, ampak se je osred-

nje glasilo svobodnjaške stranke „Neue freie Zeitung“ spomnilo nekega bivšega češkoslovaškega agenta, ki pa je medtem odskočil. Ladislav Bittman, tako je ime temu agentu, je v svoji knjigi „The desoption game“, opisoval metode češke tajne službe ter izjavil, da so z desinformacijo skušali spraviti nasprotnika na napačno sled. Tako so agenti manipulirali izvor informacijskega materiala o nekaterih enotah SS na ta način, da so ta material pobrali iz raznih arhivov ter ga položili na dno nekega jezera, nakar so v okviru velike akcije pred vso javnostjo ta material „slučajno“ zopet dvignili.

Namen teh akcij je bil, da bi preprečili zastaranje vojnih zločinov v Nemčiji in Avstriji. Na ta način bi prepustili slučaju objavo tistih aktov, ki so ležali v tajnih predalih arhivov v Moskvi in Pragi. Bittman

je opisal te mahinacije z odkritjem originalnih dokumentov. Izrecno pa je bivši agent zapisal, da so ti akti originalni.

Šef FPÖ Peter pa se zdaj oklepa rešilne slamice, češ da so tudi dokumenti ponarejeni.

Vsekakor bo tudi Petrova tožba glede žaljenja časti v sodnem prestopku dobila določene oblike, kot so jih imeli procesi proti vojnim zločincem, namreč bitko z informacijskim gradivom. Kajti vsi obtoženi časopisi bodo nastopili pred sodiščem z gorami informacijskega materiala in še neobjavljenih aktov. Prav tako je razvidno, da se bo tak proces vlekel čez več let. Ali bo Peter ob koncu procesa še vedno šef FPÖ, ne bo odvisno le od vsebinskega poteka procesa, ampak tudi od talenta Petra, znotraj svoje stranke obdržati pozicijo.

Zahvala in prošnja

Mirko KUMER se je rodil 26. julija 1910. V družini je rasel, družinsko skupnost prerasel in postal član naše narodne skupnosti. Oblikovalo ga je prosvetno društvo v Smihelu, oblikovala ga je kmečko-gospodarska šola, oblikovali so ga prosvetni in gospodarski tečaji in oblikovala ga je leposlovna in gospodarska knjiga.

Kot aktivni član se je vključil v kulturno prosvetno delo in zavzemal vo-

dilna mesta. Leta 1941 je sledil zapor in nato nad štiri letna vojaška služba na vzhodni fronti, katero je opisal v dveh knjižicah „Po sili vojak“, ki jih je založila Mohorjeva družba. Knjižici zrcalita izreden spomin pisca, privlačnost podajanja in mehota jezika. Po drugi svetovni vojni pa je gospod Črčej igral važno vlogo v občinski politiki, saj je bil od 1950 do 1954 podžupan in od 1954 do 1958 župan blaške občine. Od združitve blaške in pliberške občine 1966 do 1973 je bil podžupan pliberške občine in vodil v mestnem odboru referat za kmetijstvo.

Sodeloval je kot odbornik kmečko-gospodarske zadruge v Pliberku in tamonje Hranilnice. Udeleževal se je dela osrednjih slovenskih organizacij in bil z raznimi nasveti prisoten.

Od 1961 do 31. oktobra 1975 je bil kot zastopnik skupnosti južnokoroških kmetov član Kmetijske zbornice v Celovcu. Redno je v listu poročal o svojih stavljenih predlogih.

Radi smo ga poslušali na radiu pri opisih podjunskih kmetij in vasi in zanimivi razlagi hišnih imen.

Njegov sopotnik je dolga leta Nac Domej, po domače Zgonc. Srce je Črčejju nagajalo, vendar se mož tudi tega ni ustrašil, dal si je vstaviti baterijo in s tem premagal prehodne težave. Zadnji teden je g. Črčej odložil članstvo Kmetijske zbornice v Celovcu. Vedno pa bo z vso pozornostjo spremljal razvoj občine in dežele in bo skušal pomagati vsakemu, ki bo njegovo pomoč iskal. Gotovo ga bomo še z veseljem poslušali na celovškem radiu in brali njegova poročila v našem listu.

Gospod Črčej, kakor se Vam iz srca zahvaljujem za vse Vaše uspešno delo za slovensko skupnost, tako Vas prosim, da ostanete tudi zanaprej naš svetovalec in pomočnik!

Plače politikov so previsoke

Šef zgornjeavstrijske SPÖ Rupert Hartl je zahteval v predlogi državnemu tajniku za uradnike Lauseckerju, da naj bi se dohodki politikov ne dvigali več prekomerno. Sedanja ureditev namreč določa, da rastejo dohodki politikov enako kot plače uradnikov. Tako tudi poravnava draginje raste v enaki meri kot pri uradnikih. Hartl je sedaj predlagal, da bi ta ureditev veljala le do določene višine dohodkov.

Nič posebno vesel je tega predloga tudi Hartlov strankarski tovariš kancler Kreisky, ki pa je vendar pustil odprto možnost revizije sedanje ureditve.

Trije pogrebi v pliberški okolici

Dolgo je smrt prizanašala, kakor da je čakala na dograditev in posvetitev nove farne cerkve v Šmihelu. Ko je bilo okrog cerkve vse pospravljeno, pot do grobov pa urejena, pa so umirali drug za drugim. Prva je odšla gospa Wastlnova čez Suho. Doma je bila pri Drožaku v Podkrajju, kjer je spoznala drvarja Janeza Wastlna, ki je iz Kotelji prišel z očetom h Krautu na Bistrico, kjer je sekal les. Mladoporočenca pa je vleklo po svetu. Odšla sta v Nemčijo, kjer je mož dobil delo v rudniku. Ostala sta tam do velike gospodarske krize pred zadnjo vojno. Takrat sta se potem vrnila v domači kraj. Mož se je na tujem zelo izobrazil, najel je na Letini kmetijo in začel s sodobnim kmetovanjem, žena pa se je ukvarjala s pisanjem svinj. Bila je močna žena in je vso krmo za svinje navozila z garami iz Pliberka.

Ko je prišel v Avstrijo Hitler, je mož, izkušen v nemščini, postal občinski sluga v Šmihelu. Delal je zelo vestno in natančno. Ko so iz okolice izselili številne slovenske družine, se je takratni župan Kraut zbal posledic takega dejanja. Odstopil je od županstva in ga naprtil svojemu uslužbencu Wastlnu. Ta je moral voditi bistriško občino do konca vojne in se moral zato za grehe drugih tudi pokoriti. Valili so krivdo nanj. Angleži so ga imeli več let zaprtega v taborišču v Wolfsbergu in ga kot enega zadnjih izpustili, ker se nihče ni potegnil zanj, revnega najemnika. Pač ni imel žganja in krač doma, kot drugi bogati nacisti, katere so Angleži vozili iz lagerja s svojimi džipi domov na pojedine. Samo zvesta žena mu je pošiljala tjakaj črn kruh. Zavila ga je v slovenske časopise. Tako je iz Slovenskega vestnika šele izvedel za politično dogajanje.

Zanimivo je, da je bil njen mož sošolec Prežihovega Voranca. Sedela sta v isti klopi v Kottljah. Voranc je njegovo ime podpisal pod svojo prvo črtico in je nato po pošti prišel honorar na Wastlnovo ime.

Mož je umrl že lani, letos pa mu je sledila še žena, oba sta dosegla čez 80 let. Žena je veliko pregarala in trpela, ker je imela nad štiri-deset let odprto nogo. Ko so pred leti noge zacelile, je bila vesela tega, a le kratko: saj je kamlu nastopila smrt.

Drugi je odšel Janez Petjak, pd. Fevnik in Miklavc. Rodil se je pri Fevniku v Vogrčah, od koder je bil

vpoklican v vojsko. Boril se je na soški in italijanski fronti, kjer se je v boju z Lahi zelo odlikoval. Dobil je veliko srebrno kolajno in še več drugih odličij. Po vojni se je lotil trgovanja s konji. Hodil je po nje v Jugoslavijo, v Gradec in na Gradiščajnsko. Kmalu je imel toliko denarja, da je kupil posestvo pri Miklavcu v Gonovecah in se je oženil. Trgovina s konji je nesla. Od vseh krajev so hodili k njemu ponje, bil je z njimi tudi na vseh sejmihih po spodnjem Koroškem. Kupil je kmetijo pri Obrtavcu v Libučah in tudi pri Perku v Strpni vasi, pri Fevniku v Vogrčah pa prodal. Nakupil si je stanovanjske hiše v Celovcu in Gradcu in dajal stanovanja v najem. Postal je silno bogat, ostal pa je pri vsem tem preprost in silno delaven. Pri vsakem kmečkem delu je bil zraven. Vstajal je vedno zelo zgodaj in krmil konje. Nasušili so ogromno sena in je v igredi zalagal s krmo vse one, ki je niso več imeli.

To razbogatjenje je vzbujalo pri mnogih nevoščljivost. Posebno še pri nacionalsocialistih. Sklenili so polastiti se njegovega premoženja. Dali so ga na listo in ga z drugimi zavednimi Slovenci leta 1942 izselili v taborišče v rajh. Tam so mu izročili listino, da mu je zaradi sovražnosti do nemškega ljudstva zaseženo in odvzeto vse njegovo premoženje. Poslali so ga na delo v tovarno, kjer je pri slabi hrani in brezvredni plači zelo trpel. Pa ni obupal. Od doma trdega dela vaje je vzdržal in dočakal z ženo in otroci konec vojne. Z delegacijo je šel ameriški vojski naproti in pozdravil osvoboditelje. Povedali so jim, da so žrtve nacizma — koroški Slovenci —, nakar so dobivali boljšo hrano in se sami upravljali.

Po vojni je konjska kupčija pomembna, zato je na domu ustvaril postranski zaslužek z nabavo stikalnice za olje in mošt, ki sta dobro nesli. Prešal je sončnice in dosegl zmožljivost več sto litrov olja na dan. Imeli so družinski obrat. Sin Anzej mu je zvesto pomagal, prav tako hči Pepka, dokler se ni omožila h gostilničarju Hrustu. Dobila je za doto kmetijo pri Pušniku v Grabljah in več drugih zemljišč. Najbolj mu je pomagala pridna žena Marija, dokler ni onemogla. Silni telesni napori so prizadeli tudi njegovo srce. Začelo je biti počasni in slabeti. Zadnjih pet let po ženini smrti je orjaški mož zelo bolehal. Vstavili so mu baterijo v srce in mu tako življenje še nekaj let podaljšali. Vendar je imel prevelike skrbi s svojimi kmetijami in hišami. Prehladil se je na ogledu svoje gorske kmetije pri Stravjaku v suških gorah. Pljučnica ga je pobrala starega 77 let. Umrl je v Gradcu, kjer je zadnja leta živel v eni od svojih hiš. Prepeljali so ga domov in ga pokopali poleg svoje žene v Šmihelu. Obrede je opravil namesto obolelih domačih duhov-

POPRAVEK. — V zadnji številki smo zapisali, da ORF oddaja v slovensščini 2000 minut letno. Preprost račun seveda dokazuje, da temu ne more biti tako. Vsako leto je nad 17.000 minut slovenske oddaje.

nikov globaški župnik Posch. Zahvalil se je v imenu dekana rajnemu kot neimenovanemu dobrotniku cerkve. Gospe Vidi Mekjak pa, da je rajnemu usmiljeno stregla v Gradcu leto dni in mu gospodinjala, da je lažje prenašal težave bolezni. Nastopili so tudi zastopniki društva vojnih odlikovancev iz prve svetovne vojne. Nosili so vsa odličja pokojnega, ki je nekdanj branil domovino pred Lahi.

V imenu Slovencev je spregovoril Mirko Kumer-Črčej in orisal njegovo življenjsko pot. Poudaril je njegovo gostoljubnost in pridnost, s katero je pridobil otrokom lepo premoženje.

Tretji zapovrsti, ki ga je vzela smrt, pa je bil Franc Ažman, Štampuhov oče na Bistrici. Nekoč je posedoval kmetijo in žago, ukvarjal se je z lesno trgovino. Zadnje čase je živel kot upokojenec.

Bil je najmlajši sin Cekovčeve

družine v Podgori. Dali so ga študirat. Gimnazijo v Celovcu je obiskoval skupno s poznejšim proštom Trabesingerjem in sedanjim ravnateljem študijske knjižnice na Ravnah, dr. Sušnikom. Kot sošolci so ostali prijatelji do smrti. Vsi so morali kot dijaki v prvo svetovno vojno. Ažman je bil ujet na Ruskem. Po revoluciji se je vrnil. Po vojni je nekaj časa študiral na univerzi v Zagrebu, nato pa je moral domov, da je prevzel posestvo in obrat svojega deda pri Štampuhu. Oženil se je z nemškogovorečo ženo iz okolice Gospe Svete. Prihodnje leto bi bilo petdeset let od poroke. Ni mu bilo dano, da bi obhajal zlati jubilej. Bil je star skoraj osemindeset let. Na domu sedaj gospodari njegova hčerka, katere mož je bil zadnji župan občine Bistrica. Rajni je bil zelo družaben človek, rad pa je tudi bral, zlasti znanstvene razprave in rusko literaturo. Živo je spremljal borbo za dosego naših narodnih pravic. Ni pa dočakal njih izpolnitve.

Izlet SPD „Obir“ v Jugoslavijo

Še ne leto dni staro slovensko prosvetno društvo „Obir“ je pred nedavnim (v nedeljo, 19. 10. 1975), priredilo izlet na Gorenjsko. Skozi jesensko jutro je šla pot 43 udeležencev preko Železne Kaple, Apač, Borovelj na Ljubelj. Pod zadnjimi ovinki onstran ljubeljskega predora so zaman iskali kozoroge, ki bi gotovo razveselili lovce med sopotniki. Zresnili so se ob pogledu na spomenik mednarodnih žrtev, ki so med vojno trpele v gorskem zatišju. Mudilo se je naprej, kajti ob devetih so izletnike že čakali na Jesenicah. Predsednik tamkajšnjega kulturnoprosvetnega kluba „Tone Čufar“ Jože Varl je obirsko izletniško skupino sprejel z dvema vodičema jeseniške železarne. Po enournem obhodu mimo plavžev in topilniških naprav so dobili pogled v komplicirano proizvodnjo železa in jeklenih zlitin. 3500° C — to je presegalo zdaleč vse predstave!

Neutrudljivi tovariš Varl jih je pospremil v avtobusu na Vrbo. Med potjo je dajal zanimive podrobnosti o jeseniški občini. Pred Prešernovo rojstno hišo je izletnike sprejel predstavnik radovljiške občine ter pozdravil ženski oktet iz Brezja in okolice. V Ribičevi izbi so jih pogostili z domačo zaseko in pristno kapljico. Obisk te hiše, v kateri se je rodil največji slovenski poet dr. France Prešeren, vedno znova obogati slehernega obiskovalca, četudi se je tukaj že marsikdaj nahajal. Kako je Prešeren tudi današnjemu človeku prisoten v slovenski kulturni zavesti, pričajo zapiski in podpisi v spominjski knjigi. Obirčani so potem odhajali z zvoki ženskega okteta v ušesih in z zavestjo v srcih, da sta Prešernova beseda in Prešernov duh neumrljiva.

Obisk begunjskega muzeja za časa NOB jim je živo predočil moč in ljubezen slovenskega človeka do svojega naroda. Presunjeni so gledali nacistične letake o ustrelitvah, mučilniške celice, na stenah z nohti izpraskane poslovljene slovenske besede jetnikov, mučilniške naprave ter skrbno urejene nagrobne kamne v begunjskem parku in v Dragi. Pri Jožovcu (na domu svetovno znanih bratov Avsenikov) se je od Kapeljčanov poslovil tovariš Varl. Zastopnik dru-

štva pa se mu je za vse priprave in izvedbo programa toplo zahvalil.

Kapeljski prosvetaši pa so po kosilu in skupnih slovenskih pesmih oddrveli proti Bledu. Tam so se povzpeli na grad, občudovali smotno urejeno starinsko zgradbo, uživali čudovit pogled na jezero, mogočno Jelovico in na zasnežene Karavanke. Grajski muzej jim je odprl pogled v zgodovino in jim ponovno očital nemilo usodo prelepe slovenske dežele, kateri so skozi stoletja gospodovali tuji mogotci in izžemalski imenitniki take ali take gosposke.

Zaključili so izletniški program na Brezjah. V prejšnjih desetletjih so tu sem priromali Obirčani, Korčani in Selani peš preko Dolge njive pod Košuto ter skozi Tržič. Sopotnika Vester in Ivan sta nekoč mnogo pešačila na take božjepotne kraje. Soudeleženci izleta so si na Vrbi, v Begunjah, na Bledu in tudi na Brezjah nakupili razne spominkke, da bi tako še dolgo poživljali spomine na lepo doživetje: prvi skupni izlet slovenskega prosvetnega društva „Obir“.

Železna Kapla: nesreča s traktorjem

- Na svojem posestvu v Beli,
- občina Železna Kapla, se je v
- petek s svojim traktorjem ponesrečil 53-letni kmet Franc Dolinšek. Traktor je namreč
- po strmem travniku začel drseti ter se nato večkrat prevrnil. Njegova 15-letna hčerka
- Zofka je še pravočasno skočila s traktorja in ostala nepoškodovana. Francu Dolinšku pa to ni več uspelo docela. Ko se je traktor prevrnil, je zadel
- Dolinška, ki si je zlomil zgornje in spodnje stegno. Želimo mu čim prejšnjega okrevanja!

Pliberk

Ker je „zletel“ pri praktičnem šoferskem izpitu 18-letni Štefan N. iz Vorovij, ni videl več smisla za svoje bodoče življenje. Mlad fant, ki ni mogel preboleti svojega neuspeha, se je nekaj ur pozneje ustrelil blizu svoje domače hiše na samotni poti s flobertom.

PRIREDITVE

PROSLAVA 150-LETNICE SMRTI ANDREJA SCHUSTERJA-DRABOSNJAKA

Prireditelj: SPD „Drabosnjak“ Kostanje

S p o r e d :

pirzor „božične pastirske igre“ od A. Š. Drabosnjaka, igrajo člani društva „Drabosnjak“, režija: Peter Sticker
slavnostni nagovor dvornega svétnika dr. Pavleta Zablattnika pevski zbor J. P. Gallus iz Celovca, vodi: Jožko Kovačič
pevski zbor SPD „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni, vodi Hanzi Kežar
pevski zbor „Mojcej“ iz Št. Ilja, vodi: Pavle Kernjak
pevski zbor SPD „Svoboda“ iz Loge vasi, vodi: Stanko Černic
Kraj: slavnostna dvorana občine Vrba
Čas: nedelja, 9. novembra, ob 14. uri.

SREČANJE RIBIČEV V DOMU V TINJAH

v soboto, 15. novembra 1975, od 14. do 18. ure.

S p o r e d :

- Izobraževalni program g. Lado Hajnžič g. Jožef Mucher
- več strokovnih filmov
- tekmovanje in presenečenje
- slavnostna večerja

ČESTITAMO!

Pred kratkim sta praznovala petindesetletnico Šiman in Marija Wutte, Zgončeva oče in mati iz Vogrč. Rodila sta se v Mlinčah, leta 1949 pa sta prevzela po smrti svaka Antona Wakouniga Zgončevo kmetijo. Čestitkam se pridružujeta tudi Narodni svet koroških Slovencev in „Naš tednik“.

KŠŠ v Jugoslaviji

Delegacija Kluba slovenskih študentov na Dunaju se je pretekli teden mudila v Beogradu na delovnem sestanku pri Zvezi socialistične mladine Jugoslavije (ZSMJ), kot je bilo to domenjeno na klubskem potovanju po Vojvodini septembra tega leta.

Delegacijo Kluba so sprejeli sekretar ZSMJ — M. Topalovič, predsednica komisije za kadrovska vprašanja pri ZSMJ — Vesna Jovičič ter Vojko Venišnik, predsednik komisije za mednarodna vprašanja. Pozdravil pa jo je tudi predsednik ZSMJ, Azem Vllasi. Na delovnih razgovorih so zastopniki KŠŠ podali obširno informacijo o položaju slovenske manjšine na Koroškem. Opozorili so zlasti na dejstvo, da celovitost in veljava člena 7 avstrijske državne pogodbe še nikoli ni bila tako ogrožena kot ravno danes, ko avstrijska vlada pripravlja ugotavljanje manjšine. Ob tej priložnosti so zastopniki ZSMJ ponovno jasno izrazili solidarnost vse jugoslovanske mladine z bojem koroških Slovencev za narodno enakopravnost in jim zagurali vso moralno podporo.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84358. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Zrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Kova Küchen

- direktna prodaja k cenam proizvodnje
- tukaj načrtuje in izdeluje strokovnjak vašo kompletno kuhinjo
- od ponedeljka do petka odprto brez odmora od 8. do 18. ure; v sobotah od 8. do 12. ure.

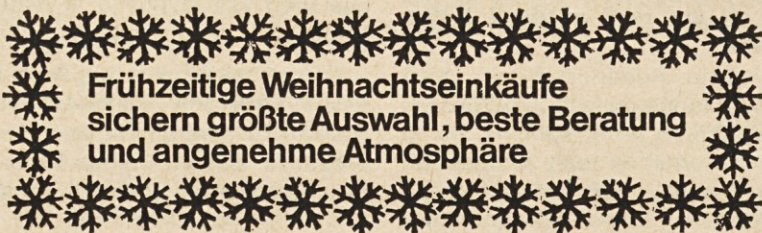
PROSTORI ZA OGLED IN RAZSTAVLJANJE V TOVARNI: PODJERBERG / ST. KATHREIN Pošta Škofiče / Schiefling Telefon 0 42 74 - 29 55 18

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom
- dostavi

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

Visokošolstvo naj bi „prekrilo“ vso Slovenijo

Kot je znano, smo Slovenci meseca septembra v Mariboru dobili drugo univerzo. To je bil hkrati največji in najbolj veseli kulturni praznik pod zelenim Pohorjem. Naš list je sicer o tem znamenitem dogodku že poročal le na splošno.

Ker se nam zdi, da bi bilo prav, če bi tudi naši cenjeni bralci izvedeli nekaj več o tem znamenitem kulturnem dogodku, smo se namenili, da iz Forstneričevega članka, ki je izšel v Delu pod gornjim naslovom, povzamemo glavne misli, ki naj bi osvetlile zgodovinsko pot nastajanja druge slovenske univerze. (Op. ured.)

Znamenite evropske univerze, najvišji statusni znaki kulture in omike narodov, se ponašajo z večstoletnim obstojem. Mali slovenski narod pa je moral v petdesetih letih dohietati zamujena stoletja in med leti 1919 in 1975 pripraviti, ustanoviti in ustvarjalno razviti obe svoji univerzi: prvo v Ljubljani, nastalo 1919/20, in drugo v Mariboru, nastajajočo pravzaprav zadnjih 15 let, saj smemo ustanavljanje visokih šol v Mariboru med letom 1959 (prva višja komercialna šola v Mariboru je bila z zakonom republiške skupščine Slovenije ustanovljena 2. julija 1959) in letom 1961 (25. maja 1961 je slovenska skupščina z zakonom ustanovila

Združenje visokošolskih zavodov Maribor) imeti dejansko za odločitev Slovenije, da si ustanovi še eno vseučilišče. Tedaj ko se je družbena skupnost Slovenije odločila osnovati visoke šole zunaj Ljubljane, najprej v Mariboru, Kranju in Piranu, so zmagala, lahko rečemo, na Slovenskem tista družbeno politična, gospodarska, kulturna in znanstvena prizadevanja, ki so vedela, da se gmotni in duhovni razvoj Slovenije ne more zadovoljiti le z enim, osredotočenim visokošolskim žariščem v glavnem mestu republike, ampak se mora pospeševalni vpliv visokega šolstva zalesti v vsa večja urbana središča dežele, če naj ta središča sevajo v ves prostor Slovenije, v vsak njegov kot, predvsem pa v njegova nerazvita zakotja, pospeševalne sunke gmotnega in duhovnega razvoja.

Ko se je mariborsko visokošolsko središče v Sloveniji še bojevalo za obstoj in priznanje, so nekateri slovenski „preudarneži“ in „umni gospodarji“ dejali: Naš mali narod ima eno univerzo dovolj. Toda čas jih je prehitel, in ni nič čudnega, če danes že po vsej Sloveniji razmišljajo o visokem šolstvu v svojih regionalnih središčih (mestih). Najbrž ne bomo ustanovili tretje univerze — če bi se zanjo izkazala potreba, bi se tudi njej razvoj gotovo ne

mogel upreti — vsekakor pa se bo visoko šolstvo pri nas še nadalje decentraliziralo in se približevalo življenjskim potrebam: obe univerzi se jim odzivata (posebej mariborska) že zdaj z odpiranjem raznih dislociranih študijskih enot in posameznih višjih šol ali oddelkov v Celju, Novem mestu, Kopru itd.

(Dalje na 7. strani)

Matija Majar Ziljski

Pod gornjim naslovom obravnava ruska zgodovinarica Iskra V. Čurkina življenje in delo na kulturnem, jezikovnem in političnem področju koroškega rojaka Matije Majarja. O tej zanimivi osebnosti sta mnogo in izčrpno pisala slovenska zgodovinarja Fran Zwitter in Pleterski.

To delo je v slovenščino prevedel Viktor Smolej, izdala ga je Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Delo prikazuje vsestranski interes za koroške Slovence, za avstrijske Slovence posebno po marčni revoluciji leta 1848. V pismu z dne 25. septembra 1848 je Majar dokazoval, da je stolica za poučevanje slovenskega jezika in slovstva neobhodno potrebna ne samo Slovincem, ampak tudi Nemcem na Koroškem. Ker je bilo med bogoslovci celovškega semenišča dve tretjini Slovencev, je poučevanje slovenskega jezika še posebej po-

trebno. Zato je bil pripravljen prevzeti brezplačno učiteljsko mesto za poučevanje slovenskega jezika in literature v Celovcu, zadovoljil pa bi se s plačo mestnega kaplana. Bil je namreč zaradi svojega zanimanja za politični razvoj v državi iz Celovca premeščen na Sv. Višarje.

Leta 1851 je bila Majarju podeljena fara Gorje v Ziljski dolini.

Matija Majar se je leta 1867 udeležil tudi narodopisne razstave v Moskvi, za katero je poprej poslal najbogatejšo razstavno gradivo in opise ziljskih svatovskih običajev.

Njegovo načelo je bilo: „Človek, ki ne ljubi svojega naroda, ne more ljubiti drugih narodov.“

Mogoče se bo kak slovenski zgodovinar na Koroškem približje zanimal za 19. stoletje, v katerem je tudi koroški rojak Matija Majar Ziljski doprinesel marsikatero novo misel.

Berite in širite „nt“!

Cerkovna ordninga

Prvi zakonik v slovenskem jeziku na cerkvenem področju je napisal Primož Trubar leta 1563. Bil je natiskan v 400 izvodih, večina teh tiskov se je v času protireformacije zgubila. Ostal je edini znani izvod v Kraljevi javni knjižnici v Dresdenu. To mesto je bilo l. 1945 hudo bombardirano in pri tej priliki je zgorela tudi imenovana knjižnica. Fran Kidrič je ta izvod pregledal in opisal leta 1919, ni bila pa napravljena ne fotokopija in ne prepis. Po vojni so iskali izvode Cerkovne ordninge po vseh svetovnih knjižnicah. Šele 21. septembra 1971 je nemški raziskovalec zgodovine reformacije Christoph Weismann iz Tübingena zasledil v Vatikanski knjižnici dotlej neznan izvod Cerkovne ordninge.

Weismann pravi: „Poleg Dalmatinove Biblije je Cerkovna ordninga najpomembnejše delo slovenske reformacije. Je to prvi tiskani pravni spomenik, ki ureja osnovna vprašanja cerkvene organizacije, bogoslužja in šolstva, krščevanja, poroke in pogreba. V njej se slo-

venščina prvič javno uveljavlja kot cerkveni in znanstveni jezik.“

Trubarjeva Cerkovna ordninga je izredno pomembna za zgodovino reformacije, ker ni prevod veljavnih cerkvenih redov v nemških deželah, marveč samostojno delo Trubarja.

Ponatis: Verlag Dr. Dr. Rudolf Trofenig, München.

2. knjiga slovarja slovenskega jezika

Predsednik predsedstva Slovenije Sergej Kraigher je sprejel akademika prof. dr. Bratka Krefta in prof. dr. Janka Jurančiča, ki sta mu ob tej priložnosti izročila drugo knjigo slovarja slovenskega knjižnega jezika. Predsednika sta seznanila s pripravami za izdajo naslednjih treh knjig tega pomembnega dela, pri čemer je predsednik Sergej Kraigher še posebej podprl zamisel, da bi celoten slovar izšel v naslednjih desetih letih.

Za ženo in dom

Nekaj dobrega iz kuhinje

PONEDELJEK. — Kosilo: krompirjev golaž, fižolova solata z radičem. Večerja: dušen por s hrenovko, kruh, mleko.

TOREK. — Kosilo: makaroni s prekajenim mesom, mešana solata, jabolčna čežana. Večerja: liptovski sir, kruh, čaj z mlekom.

SREDA. — Kosilo: zdrobova juha s svežim zeljem, praženi vampi, pire krompir, solata. Večerja: mlečni riž ali zdrob, sadje.

ČETRTEK. — Kosilo: zelenjavna enolončnica, pečene ribe, krompirjeva solata s čebulo, sadni sok. Večerja: napolitanski špageti, solata.

PETEK. — Kosilo: goveja jetra s smetano, polenta, solata. Večerja: krompirjeva juha, carski praženec, kompot.

SOBOTA. — Kosilo: svinjski golaž z ješprenjem, mešana solata. Večerja: pečenice s kislim zeljem, krompir v kosih.

NEDELJA. — Kosilo: kurja juha z rezanci, svinjski svaljki s trganci, solata. Večerja: črna redkev v solati, jetrni namaz s kruhom, kakao ali kava.

Količine v receptih so preračunane na 4 do 5 oseb!

DUŠEN POR S HRENOVKO

Pol kg pora, pol kg krompirja, 2 žlici olja, malo vode, sol, 2 žlici smetane, 2 hrenovki.

Por očistimo, razpolovimo in dobro operemo, nakar ga zrežemo na tri prste dolge rezine. Olupljen krompir zrežemo na kocke. V olje vložimo por in krompir, podlijemo malo z vodo in pokrito dušimo približno pol ure. Nato osolimo, primešamo smetano, naložimo po vrhu na lističe zrezano hrenovko in še dušimo 10 minut.

ZDROBOVA JUHA S SVEŽIM ZELJEM

Pol zelinate glave, 2 žlici olja, košček čebule, liter vode, žlička surovega masla, 2 žlici zdroba, sol, muškatni orešček, ščepec popra, jajce, osminka l mleka, sesekljan zelen peteršilj.

Očiščene oprane liste zelja narežemo na debelejše rezance, rezance na olju s sesekljano čebulo prepražimo, zalijemo z vodo, pokrijemo in kuhamo. Medtem prepražimo na surovem maslu zdrob, ga pridamo k zelju, osolimo, začimimo in kuhamo dalje, da se zelje popolnoma zmehča.

Nazadnje razvrkljamo jajce v mleku, ga vlijemo med mešanjem v juho, dodamo še sesekljan zelen peteršilj in juhe poslej ne kuhamo več.

NAPOLITANSKI ŠPAGETI

50 dkg špagetov, slan krop, 2 žlici olja ali masti, strok česna, paradižnikova mezga, košček surovega masla ali margarine, 5 dkg sira.

Špagete kuhamo 15 do 20 minut v vreli slani vodi, nato jih odcedimo. Na masti prepražimo strt česen in paradižnikovo mezgo, dodamo kuhane in odcedjene špagete in dobro zmešamo. Pred serviranjem primešamo razpuščeno surovo maslo in nastrgan raz.

GOVEJA JETRA S SMETANO

30 dkg govejih jeter, 2 žlici olja, čebula, malo moke, malo sladke rdeče paprike, majaron, sesekljana kumina, malo vode, 3 žlice kisle smetane, nekaj kapljic kisa, sol.

Očiščena jetra zrežemo na tanke lističe ali na majhne kocke in jih na olju prepražimo s sesekljano čebulo, nato jih potresemo z moko. Ko tudi moko malo prepražimo, jetra začimimo, jih malo zalijemo in prevremo. Nazadnje pridamo smetano in kis. Jetra solimo tik pred serviranjem.

SVINJSKI SVALJKI

50 dkg svinine, 2 žlici olja, malo moke, kapre, sol, poper. Nadev: 10 dkg zmlete svinine, materina dušica, sesekljan zelen peteršilj, pol čebule, pol zemlje, jajce, sol.

Iz puste svinine narežemo tanke zrezke in jih nekoliko točemo. Vsak zrezek namažemo z nadevom, ga zvijemo in povežemo. Spečemo na olju. Prilijemo vode. Ko je meso mehko, dodamo podmet iz malo moke in vode, sesekljane kapre, sol, poper.

Nadev: Zmleti svinini dodamo malo materine dušice, sesekljan zelen peteršilj in čebulo, v vodi namočeno in ožeto zemljo ter jajce. Solimo ter dobro zmešamo.

LEV DETELA:

(10. nadaljevanje)

Koroški pesniki in pisatelji

IV. RELIGIOZNA LIRIKA MIRKA ISOPA

Iz pesmi Mirka Isopa, ki je prefekt na Plešivcu, se iskri religiozna zavest in odgovornost s toliko močjo, da ni težko uvideti, da piše Isop KRŠČANSKO, RELIGIOZNO LITERATURO.

Znova in znova si generacije postavijo vprašanje: KAJ JE KRŠČANSKO V LITERATURI?

Na to vprašanje so odgovori lahko različni. Vsekakor zrcali tudi SODOBNA SVETOVNA LITERATURA vrsto pomembnih KRŠČANSKIH AVTORJEV.

Predvsem moramo ločiti dve generaciji SODOBNIH SVETOVNIH KRŠČANSKIH AVTORJEV, starejšo in mlajšo. Od starejših bi omenil Paula Claudela, Gertrud von Le Fort, Rudolfa Alexandra Schröderja, Eliota, Konrada Weiße, Gabrielo Mistral ali pa Selmo Lagerlöf, od mlajših pa Elisabetho Langgässer, Grahama Greena ali pa Evelyn Waugh.

Tudi v slovenski literaturi je bila KRŠČANSKA ZAVEST vedno močno izoblikovana. Utemeljitelji naše knjižne besede so bili ljudje izredne religiozne odgovornosti, pisci cerkvenih tekstov, prevajalci biblije, Primož TRUBAR in drugi protestanti in nato njihovi katoliški oporekovalci.

Danes nam je premalo prisotno dejstvo, da se od prosvetljenstva preko romantike in realizma prav do modernih časov v slovenski literaturi vedno znova in znova pojavljajo pomembna krščanska literarna imena. Tu ne bi omenil le Medveda, Silvina Sardenka, Gregorčiča in drugih iz preteklosti, ne, tu mislim predvsem na našo živo SODOBNOST, v kateri se krščanska beseda in krščanska misel oglašata iz vseh slovenskih provinc. Truhlar, Rebula, Kocbek, Majcen, Pogačnik, Vodeb, Kos, Papež, Debeljak, Jurčec, Simčič, Mauser, to je le nekaj naših sodobnih krščanskih pisateljev z najrazličnejšimi vsebinskimi koncepti in estetskimi prijemi. Slovenska krščanska misel ne živi le v ljudskih pripovednikih, kot sta bila na primer Finžgar ali Meško, temveč tudi v literarnih delih izrazito intelektualnega značaja, v prefinjeni in komplicirani literaturi, kot jo je pisal Ivan Cankar.

Kaj je torej KRŠČANSKO V LITERATURI, da se povrnemo k vprašanju, ki smo ga zastavili že na začetku našega razmišljanja.

Če se ozremo na množico svetovnih literarnih imen, ki smo jih bili naštetli — ali pa na naše domače avtorje —, kaj ne nastane nekaka zmeda, nekaka megla, iz katere se ne da izluščiti jasnih obrisov in jasnih pojmov.

Kje je torej tisti skupni IMENOVALEC za KRŠČANSKO v literaturi, tisto skrivnostno literarno dno, iz katerega nato požene stotero klasje najrazličnejše krščanske poezije?!

Podoba je torej, da se trudi v zboru sodobne krščanske literature nešteto najrazličnejših avtorjev, ki gledajo na krščanstvo z najrazličnejšimi očmi. Nekateri ga nežno opevajo, drugi kritično bičajo določene napake v njem

samem, tretji prikazujejo pogansko življenje, da z njim tem jasneje osvetljijo njegov krščanski protipol.

Če se pogledimo v izredne svetove Eliotove literature, potem moremo videti, da je krščansko tam nadvse TEMNO, ZELO NEDOSTOPNO, ZAMOTANO, SKRAJNO INTELEKTUALNO NARAVNO. Eliotova poezija ni literatura za vsakogar, to je težko berljiva, zahtevna literatura, ki pa skriva v sebi nezlomljivo KRŠČANSKO HRBTENICO.

Krščanstvo pisateljice Gertrud von Le Fort pa je seveda lažje dostopno. S to literaturo se je mogoče lažje sporazumeti, branje zahteva tu manj napora, kar naenkrat smo v izredno slikovitem svetu globoko podoživetega verovanja.

Na Koroškem je ves čas prisotna versko poglobljena slovenska literatura. V sodobnem času je med pesniki gotovo Milka Hartman tisto ime, ki ima najdaljšo tradicijo in veliko ugleda.

Tako je Mirko Isop nadaljevalec tistih prizadevnih vrtarjev, ki jih je rodila preprosta, a hkrati globoka religioznost slovenskega koroškega človeka.

Preproste, včasih celo že preveč deklarativne in prozaične, so tudi pesmi Mirka Isopa. Vendar se po drugi strani pesnik v njih s tolikšno odgovornostjo in s tolikšno vztrajnostjo ustavlja ob najvažnejših in hkrati najbolj globokih resnicah krščanskega in sploh nrvstvenega življenja, da je nastala lirika z MOČNO RELIGIOZNO PO- GLOBLJENOSTJO.

Prav tu pa smo tudi prispeli do točke, na kateri bomo mogli najbolje odgovoriti na našo znova in znova zastavljeno vprašanje: KAJ JE KRŠČANSKO V LITERATURI?

(Dalje prihodnjic)

URBAN MAČEK:

(3. nadaljevanje)

Iz mojih spominov

O mlinih in mlinarjih

Imam pa mličnek pod klancem, pa melem Gorjancem, pa te liepem dekletom in te mladim ženam.

Tako so včasih peli mlinarji in še meni se je včasih primerilo, da mi je prišla takšna iz grla. Ko sem bil še mlad in sem še hodil v šolo, sem slišal govoriti stare ljudi, ki so rekli: „Mlin je virtov (gospodarjev) mortrnik (mučitelj)“. Pa sem tako ugibal, kaj bi to pomenilo, ko še nisem tega razumel. Ko smo si pa še pred prvo svetovno vojno napravili mlin, in sem leta 1918, ko je bilo vojne konec, začel mleti, potem sem že vedel, kaj te besede pomenijo. Ob prvi vojni so bili večinoma vsi kmetijski mlini zaprti. Le tu in tam je bil odprt še kak mutni mlin in smo morali voziti v take mlina. Vpeljali so tudi mlinске karte. Mutni mlini so bili takšni mlini, ki so mleli za okoliške kmete in je bil tam stalno mlinar. Ob drugi vojni pa mlini niso bili zaprti in smo lahko mleli kakor je pač bilo treba. Tako smo še lahko pomagali temu ali onemu, ki je trpel pomanjkanje, ker je moral živeti na karte. Za mlinarja biti, je bila težka obrt. Včasih se je v mlinu nabralo veliko žita, tako da ga je moral mleti po vse noči in zato ni imel dosti potrebnega počitka. Pa se je tudi meni podobno godilo. Malo sem spal, ker sem koj ponoči mlel vse žito, ki smo ga doma pridelali in ga je bilo več vrst.

Kruh so na kmetih vsa leta pekli doma in zraven še vselej tudi pogače v obliki štruce. Pekli so tudi trente, kakor so to pogače imenovali. Bila je navada, da so o veliki noči in pa tudi med pliberškim letnim jarmakom spekli polno krušno peč pogač, in sicer šarkeljne (kolače). Vsak odrasli član družine in tudi hlapec ter dekla so dobili po en šarkelj. O veliki noči so še k temu dobili nekaj mesa, klobase in tudi pisanke; to navado imamo še danes.

Pa se je v teku časa veliko spremenilo. Na kmetih je bilo zmerom

manj delovne moči, ker grede otroci, ko odrastejo, v uk, drugi grejo na delo k raznim tvrdkam. Posledica je, da je danes po gorah na polju vsejanega zelo malo žita. Kmetijski mlini, ki jih je lepo število v našem kraju, vsi stojijo in le moj se še včasih zasuče, kadar moram ajdo mleti. Pri tem se spominjam, kako lepo je bilo včasih pogledati, ko je še po vseh naših poljih ajda cvetela, saj nobeno žito ni tako lepo v cvetu kakor ravno ona. Pa tudi čebele so je bile vesele, ker so imele dobro pašo, a danes le malokje vidiš kaj takšnega. Zato bi bilo prav, da bi kmetje zopet sejali, to, tako lepo cvetočo ajdo, saj je njena moka iz domačega mlina danes tako zaželjena. Kakor sem omenil že prej, da so včasih na kmetih pekli kruh doma in so gospodinje tako zgodaj vstajale, da je bil kruh že do dneva pečen. Danes ga že malokje pečejo sami, kajti, če kdo hoče, mu ga pek pripelje kar na dom.

Obstali so domači mlini in prenehala marsikje mlinarska obrt na mutnih mlinih, pa vendar nas bo še ta ali ona pesmica nanje spominjala. Pa je bila včasih tu ali tam veselica, kjer so plesali in je bil tudi kak mlinar tam, pa mu je kaka dečva med plesom zapela tole:

Sem holcarje (gozdni delavec) meva,
sem tolarje števa,
zdaj pa mlinarja movm,
pa moku petlovom.

O dveh slepih pevkah

Prav je, da se spomnimo tudi teh dveh pevk, kar sta si zaslužili, ker sta s svojim petjem doprinesli lep delež k naši slovenski pesmi. Kakor je nekaj daleč naokoli znani ljudski pesnik Franc Leder-Lesičjak, rojen v Globasnici, igral na citre in pel pesmi, ki jih je sam zložil, tako sta tudi ti dve pevkvi z glasbo in petjem delali ljudem kratak čas. Ker sta bili slepi, nista mogli sami hoditi. Zato ju je vodila okoli od kraja do kraja neka druga

ženska. Vse tri so bile rojene na Prevaljah v Sloveniji. Prvi, ki je igrala citre, je bilo ime Roza, druga je bila Micka, ki je igrala kitaro. Tista, ki ju je vodila, je bila Jula. Vsako leto v mesecu novembru, na god sv. Elizabete, so prišle k našemu sosedu Travarju, kjer so bile doma tri Lize, mati, hči in dekla, kar je gotovo nekaj izrednega, da so jim voščili za god. Že dolgo prej so se jih veselile, in ko so prišle, sta jim pevki najprej zapeli tole voščilno pesmico:

MIHAIL ZOŠČENKO:

Pasji voh

Trgovcu Jeremiju Babkinu so ukradli čakunovo bundo. Zdaj mu je seveda zelo žal.

»Bunda je,« pravi, »zelo lepa, državljani. Ne bo mi žal denarja, samo da najdem krivca. V gobec mu bom pljunil.«

Jeremija Babkin je torej poklical policijskega slednega psa. Prišel je človek s čepico na glavi, ves zavil, za njim pa pes: siv, zašiljenega, nesimpatičnega gobca.

Ta človek je potisnil psa k vratom, rekel »ps« in odšel. Pes je povohal zrak, z očmi preletel ljudi (seveda, nabral se je kup radovednežev) ter nenadoma stopil k stari Fjokli iz sobe št. 5 in ji ovohal rob krila.

Stara se zrine med ljudi, pes za njo. Stara stran, pes jo zgrabi za krilo. Ne pusti je nikamor.

Stara se vrže na kolena pred agenta.

»Da,« je rekla, »dobili ste me. Ne branim se.« In je rekla: »Pet veder kvasa, tako je. In aparat — to je resnica. Vse je,« je rekla, »v kopalnici. Peljite me na milico!«

Med ljudmi je završalo.

»Pa bunda?« sprašujejo.

»O bundi,« odgovori stara, »ne vem nič, še sanja se mi ne, drugo pa je resnica. Peljite me, kaznujte me!«

Tako so torej staro odpeljali. Agent je zopet vzel svojega psa, zopet ga je poslal vohat, rekel »ps« in stopil stran.

Ko ur'ca štiri je odbila, se zasliši farni zvon, meni je spomin povedal, da je jutri vaš patron. Jaz vam hočem to storiti in veliko sreče vam voščiti, kakor se na jasnem nebu svetlo sonce rumeni, tako naj sije sreča vam vse vaše žive dni. Angel božji vas vodi, dokler ne pride po vas smrt in sodnik naj vas milo sodi, ter pripelje v rajski vrt.

(Dalje prihodnjič)

Pes je pogledal okrog, povohal zrak in nenadoma stopil proti hišnemu oskrbniku.

Hišni oskrbnik prebledi, se zgrudi.

»Zvežite me,« pravi, »dobri ljudje, zavedni državljani. Jaz sem,« pravi, »pobral denar za vodo, potem pa sem ga porabil za svoje muhe.«

No, seveda stanovanjci so skočili proti oskrbniku ter ga zvezali. Medtem pa je pes stopal proti državljani s številko sedem.

Državljan se je zgrudil pred ljudmi in se izpovedal:

»Kriv sem,« je rekel, »poneveril sem delavsko knjižico. Primitve me!«

Ljudje so se zbegali.

»Kakšen je ta pes?« so se spraševali.

Trgovcu Jeremiju Babkinu pa je zamežikal, pogledal okrog sebe, vzel denar iz žepa in rekel agentu:

»Odženi,« je rekel, »svojega psa k vragu. In vrag vzemi bundo!« je rekel. »In psa!«

A pes se mu je že približeval. Stal je pred trgovcem in mahal z repom.

Trgovcu Jeremiju Babkinu se je zmedel, stopil na stran, a pes za njim. Približal se mu je in začel ovohavati galoše.

Trgovcu je zastokal in prebledel ko stena.

»No,« je rekel, »resnica se je pokazala. Jaz sem,« je rekel, »pasji

Kako močno

Kako močno si hrepenenje, kako težak je boj s teboj.

Kako močni po njem ste klci v meni, kako težko jih že dušim.

Objemov željne so mi roke, objemov željno je telo.

Obdaja pa me le samota, obdaja mrz me noč in dan.

Ljubezni moje on več noče, po njo odhaja zdaj drugam.

„Ne joči za njim, ne joči, ker solze te so krvave!

Za njim zaman se oziraš, zaman po njem hrepeniš.

Solza krvava ga tvoja ne gane, pri tebi on ne ostane.

Ne joči, ne toči solza krvavih za njim,

ki hoja mu tuja po potih je pravih!“

Z burjo se mi telo bori, pod njeno se silo šibi.

Do ustnic krik se privali, a preko njih — poti zanj ni.

Kje, le kje naj vzamem moč, da krikov teh, ne čula bi noč?

H. Š.

sin in slepar. Tudi bundo sem si prilastil od svojega brata. Kesam se.«

Ljudje so se razkropili na vse strani. Pes pa je zdaj že brez ovohavanja zgrabil dvoje ali troje ljudi — kdor mu je prišel v šape — in jih zadržal.

Skesali so se. Eden je zakvartal državni denar, drugi je z likalnikom mahnil svojo ženo, tretji je zagrešil nekaj, kar je še povedati nerodno.

Dvorišče se je izpraznilo. Ostala sta samo pes in agent. In, glej ga, pes se približuje agentu in maha z repom. Agent pobledi, pade pred psa.

»Grizi me, državljan,« je rekel. »Za vašo pasjo hrano dobivam tri červonce, a dva spravim v svoj žep...«

Kaj se je zgodilo potem, ne vem. Pobegnil sem, kolikor se je dalo hitro.

JACK LONDON:

35

TRI SRCA

Torres je nagnil glavo in prikimal tako dostojanstveno, da bi človek res mislil, da je neko nadnaravno bitje, ne pa lopov in hinavec.

„Ali ljubiš zlato?“

„Če ljubim zlato, vprašujete?“ je vzkliknil Torres. „Saj sem vendar veliki vladar sonca, a sonce je narejeno iz zlata. Zlato? Zame pomeni zlato toliko kolikor blato pod nogami ali skale, iz katerih so narejene vaše ogromne gore.“

„Bravo!“ je zašepetala Leoncie.

„Če je tako, o božanstveni Da Vasco,“ je dejal svečenik sonca ponižno, dasi ni mogel skriti zmagoslavne upanja v svojem glasu, „potem boš lahko preстал starodavno in običajno preizkušnjo. Damo ti piti raztopljenega zlata in če boš mogel potem še reči, da si Da Vasco, se ti vsi poklonimo in priznamo, da si nadnaravno bitje. Deležen boš vseh časti. V našo dolino so prihajali včasih sovražni tujci, ki so vedno hrepeneli po zlato, ko smo pa potolažili njihovo žejo, niso hoteli več zlata, zakaj bili so mrtvi.“

Izgubljene duše so ga začudeno gledale, tujci so se spogledali, sluteč, kaj to pomeni, svečenik je pa posegel v usnjeno vrečo in začel metati v lončeno posodo cele pesti zlata. Ujetnike so privezali tako blizu trinožnika, da so lahko natančno videli, kako se je zlato topilo in polnilo posodo z zlato tekočino.

Mlada deklica, ki je morala biti med izgubljenimi dušami posebno v časteh, se je približala svečeniku sonca in spregovorila tako glasno, da so jo vsi slišali: „To je

Da Vasco, kapitan Da Vasco, božanstveni kapitan Da Vasco, ki je pred mnogimi, mnogimi leti pripeljal v to dolino naše prednike.“

Svečenik je namrščil obrvi, da bi deklica umolknila. Toda ni se dala motiti. Ponavljala je svoje besede ter kazala zdaj na kip, zdaj zopet na Torresa. In svečenik je slutil, da se mu žrtve izmuznejo iz rok. Tisti hip je v duši preklinjal grešno ljubezen in ljubavno razmerje z žensko, ki mu je zapustila to deklico.

„Molči!“ je zapovedal osorno. „To so stvari, o katerih ti nimaš pojma. Če je res kapitan Da Vasco, lahko pije raztopljeno zlato, pa se mu ne bo nič zgodilo.“

Po teh besedah je svečenik nalil raztopljenega zlata v lončen vrč. Na njegovo povelje je nekaj mladeničev odložilo svoja kopja in se približalo Leoncii z očitnim namenom odpreti ji usta.

„Stoj, svečenik!“ je zakričal Francis na vso moč. „Ona ni Da Vasco, pa tudi z božanstvom nima nič opraviti. Preizkusi raztopljeno zlato na Da Vascul!“

Torres je srdito pogledal Francisca.

„Le pogum in držite se dostojanstveno!“ mu je svetoval Francis po angleško. „Odklonite preizkušnjo. Nagnite se, kakor da hočete piti, pri tem jim pa pokažite notranjost čelade.“

„Nočem piti,“ je zakričal Torres v nepopisni grozi, ko se je obrnil svečenik k njemu.

„Moraš piti! Če si res Da Vasco, božanstveni kapitan Da Vasco, boš pil in mi se prepričamo, da si Da Vasco. Poklonimo se ti kakor božanstvu.“

Torres je proseče pogledal Francisca. Tudi svečenik je opazil ta pogled.

„Vse kaže, da boste morali piti razbeljeno zlato,“ je dejal Francis. „Naj se zgodi, kakor je zapisano v knjigi usode. Storite to dami na ljubo in umrite junaške smrti.“

Ves prestrašen in obupan je Torres napel vse sile in potegnil eno roko iz zanke. Naglo je snel z glave čelado in jo obrnil tako, da bi svečenik lahko videl napis na notranji strani.

„Le pogledajte, kaj je napisano v čeladi,“ je dejal samozavestno.

Svečenika je napis „Da Vasco“ tako presenetil, da mu je vrč padel iz roke. Raztopljeno zlato se je razlilo in požgalo travo. Eden izmed vojščakov je zatulil in odskočil, ker mu je nekaj kapljic raztopljenega zlata padlo na nogo. Toda svečenik sonca si je kmalu opomogel. Zgrabil je vrč in že je hotel zažgati suhljad, ki je bila nakopičena okrog treh žrtev, ko je njegov zlobni namen preprečila deklica.

„Božanstveno sonce noče, da bi veliki kapitan izpil njegov napoj,“ je dejala deklica. „Božanstveno sonce je razlilo zlato po tleh.“

In ker so začele vse izgubljene duše šepetati, da je tu pojav, ki ga veliki svečenik sam ne razume, je moral ta umakniti roko. Pač pa je trdno sklenil spraviti tujce s sveta. Zato se je obrnil k svojim vernikom, rekoč:

„Pa počakajmo, da nam božanstvo da drugo znamenje. Božanstvenemu soncu in njegovi volji prepustimo usodo teh tujcev.“

Polil je suhljad z oljem, da bi bolje gorelo, nato je pritrdil sredi grmade svečo, rekoč:

„Čakali bomo, dokler sveča ne dogori. Je prav tako, dragi moji?“

„Prav je!“ so zamrmrale vse izgubljene duše.

Torres se je znova orzl na Francisca in ta je odgovoril: „Stari lopov je izbral najkrajšo svečo. V najboljšem primeru bo gorela pet minut. Najbrž bomo že čez tri minute goreli kakor smola.“

„Kaj naj torej storimo?“ je vprašal Torres ves prestrašen, medtem ko je Leoncia pogledala Francisu pogumno v oči. Bil je, kakor da se hoče s tem ljubezni polnim pogledom posloviti od njega in mu dokazati, da ji ob njegovi strani tudi smrt ni strašna.

„Moliti moramo, da nam nebo pošlje dežja,“ je odgovoril Francis. „A nebo je jasno. Niti najmanjšega oblaka ni na njem. Sicer pa, če ni drugače, umrite, kakor se spodobi moškemu. Nikar preveč ne tarnajte.“

Priprave za zidavo karavanškega predora

SPRIČO OBISKA BAVARCEV V SLOVENIJI

LJUBLJANA. — Te dni se je mešana komisija za sodelovanje med Slovenijo in Bavarsko sestala v Ljubljani. Delegacijo izvršnega sveta Slovenije je vodil Marijan Osolnik, član izvršnega sveta in republiški tajnik za mednarodno sodelovanje. V delegaciji Slovenije so bili predstavniki Gospodarske zbornice Slovenije ter tajništva za industrijo, železniškega gospodarstva pa tudi tajništva za prosveto. Bavarski delegaciji je načeloval dr. Kasser, vodja bavarske državne pisarne; v njej so bili zastopani predstavniki ministrstva za gospodarstvo in promet, pa tudi ministrstva za delo in socialne probleme. Stiki med Slovenijo in Bavarsko so že tako napredovali, da je predsednik izvršnega sveta Slovenije inž. Andrej Marinc povabil predsednika bavarske vlade dr. Goppla, naj bi obiskal Slovenijo. Ta se je povabilu tudi odzval. Še pred obiskom dr. Gopple se bo vnovič sestala komisija, da bi pripravila ustrezen program obiska.

Na sestanku mešane komisije v Ljubljani so proučili več vprašanj, ki zadevajo gospodarsko sodelovanje; to naj bi zajelo tudi industrijsko kooperacijo. Program sodelovanja zadeva vrsto gospodarskih področij, kakor energetiko, pa tudi probleme surovinske baze ter vlogo bank, ki naj bi finančno podprle različne gospodarske pobude.

Med industrijsko in trgovinsko zbornico v Münchnu ter Gospodarsko zbornico v Ljubljani so bili že navezani plodni stiki. Obe deželi sta zainteresirani tudi za primerno udeležbo na sejnih, pa tudi za pospeševanje sodelovanja na turističnem področju. Na sestanku mešane komisije so izmenjali tudi misli glede radiotelevizijskih oddaj.

Predor skozi Karavanke

Pozornost so posvetili tudi olajšanju prometa in zboljšanju prometnih zvez med Slovenijo in Bavarsko. Velikega pomena za Slo-

venijo je problem gradnje cestnega predora skozi Karavanke pod prelazom Podkoren. Zidavo predora in modernizacija ceste, ki pelje od Karavank čez Balkan tja do Djevdjelije, je seveda izrednega pomena za vse balkanske dežele, tako tudi za Grčijo kot pridruženo državo Evropske gospodarske skupnosti. Ne gre samo za osebni, temveč tudi blagovni promet ter povezavo z Bližnjim vzhodom. Strokovnjaki v Sloveniji so že na delu s pripravami za gradnjo predora. Ustanovljena je bila tudi jugoslovansko-avstrijska meddržavna komisija v ta namen. Na sestanku mešane slovensko-bavarske komisije so tudi Bavarci pokazali zanimanje za to pobudo, ki bi pridobila tudi glede na povezavo plovne poti Ren—Donava.

Za Bavarce je tudi interesantna železniška proga, ki veže Bavarsko z Jugoslavijo. Obstaja tudi problem kombiniranega prometa cesta-železnica med Slovenijo in Zahodno Nemčijo. Na sestanku so pozitivno ocenili povečanje zmogljivosti železniške proge na odseku München—Salzburg—Beljak ter naprej proti

Ljubljani. Seveda nastaja pri tem problem financiranja. V duhu najnovejšega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo se bolj optimistično presoja tudi problem tranzita po bohinjski progi čez Novo Gorico in Gorico globlje v Italijo. (Zdaj je možen po tej progi samo prevoz iz Jugoslavije, torej ne iz drugih držav v zaledju). Bavarci so že ob drugih priložnostih pokazali zanimanje za prometne zveze do Jadrana. Pri tem je zanimivo, da bo proga Divača—Kozina—Koper v krajšem času elektrificirana. V tej zvezi je treba tudi omeniti pripravljenost jugoslovanskih in italijanskih luk ob Jadraru za sodelovanje.

Na dnevnem redu sestanka mešane komisije za sodelovanje med Slovenijo in Bavarsko so bili tudi kulturni problemi.

V tej zvezi so na Koroškem izrazili obžalovanje, da Slovenci, ko so gostili Bavarce, niso povabili na posvetovanje o tako važnem vprašanju kot je karavanški predor, pristojne avstrijske oblasti, saj je naša dežela vmesna prehodna dežela na ves Balkan in na morje.

Švicarji najbolj varčni

ZENEVA. — Po študiji, ki jo je izvedel mednarodni inštitut hranilnic ob letošnjem svetovnem dnevu varčevanja, ki se slavi na dan 31. oktobra, so Švicarji najbolj varčen narod na svetu, kajti v Švici pride po 4830 dolarjev hranilnih vlog na prebivalca. Ni pri tem rečeno, če gre tudi za tuje vloge v švicarskih bankah, kajti v tem primeru bi Švica prav gotovo ne imela prvega mesta na svetu. Na drugem mestu so glede tega ZDA, kjer pride po 3570 dolarjev hranilnih vlog na državljan. Švedska zavzema tretje mesto z 2364 dolarjev, Belgija je na četrtem mestu z 2952 dolarja, Japonska je na petem mestu, Avstralija na šestem, sledijo nato Ve-

lika Britanija, Zahodna Nemčija in Norveška. Na desetem mestu je Italija, ki ji sledijo Francozi, Kanadčani, Španci itd.

Kot izhaja iz študije mednarodnega inštituta hranilnic se hranilne vloge v bankah iz leta v leto večajo in to kljub temu, da pritiska tudi na bogati svet močna inflacija in da vlada v svetu, seveda tudi v bogatem, močna kriza.

Oglašujte v našem listu!

V znamenju sodelovanja med Sovjetsko zvezo in ZDA

Med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami Amerike je po prizadevanju ameriških politikov prišlo do sporazuma o trajni izmenjavi ameriškega žita za sovjetsko nafto oziroma zemeljski plin. Američanom je bilo do tega, da bi sovjetski nakupi žita v Ameriki postali bolj redni, da ne bi sovjetski kupci navtili z zahtevami po velikih količinah žita samo v letih, ko bi njihova letina odpovedala. Prav to se je zgodilo letos. Nenadni veliki nakupi žita povzročajo med ameriški potrošniki strah, da se bo žito podražilo in z žitom tudi prehrana.

Takšen sporazum o trajni zamenjavi omenjenih proizvodov sta dossegla ameriški podtajnik za kmetijstvo Robinson in pomočnik sovjetskega ministra za zunanjo trgovino Alhimov. Američani so se potegovali tudi za poseben popust pri ceni sovjetske nafte, vendar ni jasno, v kakšni meri so uspeli v tem pogledu. Sovjetski pogajalci vztrajajo namreč — vsaj tako se zdi — pri gledišču, da ne morejo prodajati svoje nafte po nižjih ce-

nah, kakor jih določa OPEC, organizacija držav izvoznic nafte.

Američan Mark Andrews je navedel nekaj podrobnosti o sklenjenem sporazumu. Ta je bil sklenjen za dobo petih let. Združene države Amerike bodo letos nabavile v Sovjetski zvezi 6—8 milijonov ton nafte na leto. ZSSR bo poleg žita kupovala tudi koruzo. Žito in koruzo bodo plačevale v gotovini. Sovjetska zveza bo dobavljala nafto ali utekočinjen plin. Koliko bo tega blaga, ni povedal Andrews. V Washingtonu domnevajo, da bo Sovjetska zveza kupovala v Ameriki po 5 milijonov ton žita različnih vrst na leto.

Letos je bilo v Sovjetski zvezi za žito izredno slaba letina. Računali so, da bodo pridelali okoli 215 milijonov ton žita, v resnici pa je po ameriških cenitvah vrgla žitna letina samo 170 milijonov ton. Doselej so Rusi v Ameriki kupili 9,8 milijona ton žita. (Američani računajo, da ena tona zajema 2,205 funtov).

LIKOVNA UMETNOST:

Angažirana figuralika

Pred kratkim je posebni poslanec glavnega tajnika Združenih narodov dr. Kurta Waldheima Sergej Apolonijev v Slovenj Gradcu odprl veliko mednarodno likovno razstavo s temo angažirane figuralike MIR '75. Le-ta pomeni obenem tudi pričetek velikih mednarodnih kulturnih prireditev MIR '75 — 30 let OZN.

Tajništvo mednarodnih kulturnih prireditev se je odločilo, da je letošnja jubilejna razstava tematsko omejena na angažirano figuralno slikarstvo, grafiko in kiparstvo. V sodobni umetnosti je namreč vse bolj očitna tudi renesansa figuralnih smeri, kot neoekspressionistična figuralika, figuralni fragmentarizem, novi realizem itd. Ker pri nas doslej nedvomno nismo imeli priložnosti videti širši in zaokroženi pretez doslej doseženega na tem tematskem področju (socialnega angažiranja, odtujevanja, tehnične civilizacije, antimilitarizma, osvobodilnih gibanj itd.), je tajništvo menilo, da bi lahko v Slovenjem Gradcu ob 30-letnici OZN pripravili razstavo takšnih del. Tako je razstava nedvomno zanimiva tudi za tiste države, ki se doslej podobnih mednarodnih prireditev niso udeležile. Gre predvsem za države tretjega sveta, kjer je prav način figuralnega izpovedovanja nedvomno močno razširjen in najbolj priljubljen.

Razstava take vrste je obenem tudi nov pomemben korak v približevanju umetnosti občinstvu, to pa pomeni tudi večjo demokratizacijo umetnosti, ki se je v zadnjem

času pričela vse bolj obračati k najširšim slojem delovnih ljudi.

Večina umetnikov je tudi poslala takšne likovne eksponate, ki izražajo njihovo angažiranost. Gre torej za dela s protivno tematiko, pa za dela o varstvu okolja. Razveseljivo je, da sodeluje tudi skupina BIAFRA. Na razstavi prevladuje grafični del ter da sodeluje zlasti veliko avtorjev iz Evrope in Južne Amerike. Močno je zastopana Jugoslavija, tako da je na tej razstavi lahko videti skoraj vse, kar je bilo na tem tematskem področju v Jugoslaviji ustvarjeno v zadnjih petih letih.

Na razstavi je kakih 400 likovnih del iz 35 držav članic OZN. Od tega je okrog 120 del šestdesetih jugoslovanskih avtorjev.

POVSOD KAMPANJA PROTI KAJENJU

V Franciji...

Neprijetno presenečenje za francoske ministre, ki so se udeležili redne vladne seje v Elizejski palači: na ukaz predsednika republike Valerija Giscarda D'Estainga so namreč zginili zavojčki cigaret — kar še ne bi bilo največje zlo, saj je vsak minister imel s seboj svojo nekaj frankov vredno zalogo dima — in vsi pepelniki. Francoski predsednik je sklenil, da na ta način podpre kampanjo proti kajenju, ki jo je pred nedavnim začel Simone Veil kot minister za zdravstvo.

Pobuda je vsekakor hvalevredna, saj je že od nekdaj veljalo pravilo, da dober zglede voditelja zaleže več kot sto groženj, poudariti pa gre tudi, da v tem izrecnem primeru se Giscard D'Estaing ni odpovedal ničemu, pač pa je še nekaj pridobil: francoski predsednik namreč ne kadi in je izgovorom, da vlada mora pač dati zgled, kaznovala svoje ministre, ki trošijo denar za dim.

... na Bavarskem in v Angliji Bavarski notranji minister začel kampanjo zoper kajenje v prostorih javnih služb. Za sedaj bodo samo prosili, da v teh prostorih nihče ne kadi. Tudi so iz ministrstva poslali 17.000 vprašalnih pol na javne uslužbenke, da kadišči in nekadišči povejo, kakšni so psihološki učinki kajenja nanje same in na občinstvo, s katerimi imajo opravka.

Britanska vlada tudi hoče z raznimi ukrepi nadzirati, kakšne količine smol in nikotina so v tobačnih izdelkih; prav tako hoče tudi nadzorovati reklame za tobačne izdelke, ki jih namerava proglasiti za droge. Na ta način bi bili proizvodnja in prodaja tobačnih izdelkov podvrženi prav taki kontroli kakor zdravila. Po poročilu londonskega dnevnika „Times“ so vsi člani vlade o teh ukrepanjih istega mnenja.

šport - šport - šport - šport

● NOGOMET

ŠKOFJI DVOR — SELE 3:0 (1:0)

V tej tekmi je bil Škofji dvor v prvih minutah boljši tekmelec. Tako je že v 8. minuti dal Selanom prvi gol. To je prebudilo selske nogometarje, da so začeli igrati preudarne in tudi imeli odteje stalno premoč. Imeli pa so smolo: dvakrat je žoga zadela vratnico in se od tam kotalila po črti vrat, od tu je zavila na igrišče.

V drugem polčasu so Selani spet napadali. Prišlo je do enajstmetrovke, ki jo je zagrešil Škofjedvorčan nad Otom Travnikom. Najstrožjo kazen je izvedel Nante Dovjak, ki pa ni bila bogve precizna, tako da jo je vratar Škofjega dvora ubranil. Navrh je spet vratnica rešila nasprotnega vratarja. V zadnjih dveh minutah so Selani prejeli še dva gola, po hudi napaki selske obrambe.

Tekma je bila poštena, sodnik je pokazal le dvakrat rumena kartona, in sicer Eriku Travniku in za Škofji dvor.

- V nedeljo, 9. novembra, ob 14. uri, igrajo Selani doma s Porečani.
- Navijači, pridite v čim večjem številu!

POREČE — SAK 1:1 (0:1)

Tokrat je igral Slovenski atletski klub v Porečah z istoimenskim moštvom in moremo reči, da so srečno odšli domov z eno točko, ki so jim jo takorekoč podarili Porečani, s tem da so si dali sami gol, in to v 35. minuti igre. Moramo reči, da so naši nogometarji igrali v prvem polčasu zelo nervozno in raztrgano.

V drugem polčasu je SAK pridno napadal, imeli so mnogo priložnosti, ki jih nikakor niso znali izkoristiti. V 88. minuti se je Porečanom posrečilo iz

kota zabiti našim gol in tako izenačiti rezultat. V tekmi se je zlasti izkazal Kraut, ki je odigral eno izmed najboljših tekem.

- V nedeljo, 9. novembra, ob 14. uri igra SAK v Št. Janžu.

ŠMARJETA V ROŽU — MLADINCI SAK 3:6 (1:2)

Sakovi mladinci so začeli tekmo precej nervozno. Posledica tega je bila, da so jim Šmarječani dali kot prvi gol. Kmalu so se naši otresli živčnosti in zaključili prvi polčas v svojo korist z 2:1. Po odmoru so brž povišali na 3:1, a nato so Šmarječani izenačili na 3:3. Vendar so imeli Sakovi mladinci še toliko moči, da so z lahkoto premagali nasprotnika s 6:3.

Gole so dali: Velik 2, Marko Kupper 2, Polanšek 1 in Čertou 1.

Kot vidimo se slovenski mladinci dobro držijo, saj imajo sedaj 15 točk in so blizu vrha.

- Prihodno nedeljo, 9. novembra, ob 12.30 igrajo mladinci SAK v Možberku (Moosburg).
- Pristaši obeh enajstere SAK-a so vabljeni, da po možnosti obiščejo vsaj eno izmed obeh tekem.

V ARGENTINI BO SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO

BUENOS AIRES. — Po vse glasnejših govoricah, da prihodnje svetovno prvenstvo v nogometu ne bo v Argentini, je argentinski tajnik za šport in turizem Vazques izjavil: „Nihče ne more Argentini vzeti pravice, da priredi prihodnje nogometno prvenstvo.“ Vazques je poudaril, da „sta vlada in narod Argentine prevzela odgovornost, ki jo bosta častno izpolnila. Argentinska vlada je organizaciji prvenstva namenila nacionalno prioriteto.“

V tisku pa se pojavljajo vesti, da naj bi bilo prvenstvo v Evropi ali v Braziliji. Vazquez je dejal, da zato ni nobenega razloga, ker so dela za organizacijo že v teku. Televizijski prenos so po njegovih besedah že zagotovljeni za ves svet, vlada pa je odobrila 31 milijonov dolarjev za izgradnjo treh novih štadionov.

● BOKS

LAHKA ZMAGA PARLOVA

MILANO. — Jugoslovanski profesionalni boksar Mate Parlov je znova, sedmič zapovrstjo, potrdil svoje prepričanje o sebi, da je šampion, da je praktično nepremagljiv, naj se ga vsi drugi boje, on sam pa nikogar.

V petek zvečer je v milanski športni dvorani Palalidum v prvi rundi, natančneje po eni minuti in 40 sekundah, prisilil Američana Karla Zurheida k vdaji. O boju bi se pravzaprav težko razpisali. Že v začetku je Parlov s krošenjem poslal nasprotnika na tla. Zurheide se je sicer kaj kmalu pobral, vendar je bilo očitno, da je grogi. Nato ga je v glavo zadel enak udarec. Spet je padel in nemočen vstal. Tedaj je sodnik prekinil dvoboje.

● TELOVADBA

PRVIČ ZA SVETOVNI POKAL

LONDON. — Izbrani najboljši telovadci in telovadke sveta so prvič tekmovali za svetovni pokal. V mnogobojju (samo poljubni program) je bil med moškimi najboljši Andrijanov (Sovjetska zveza), med ženskami pa je zmagala Turiščeva (Sovjetska zveza). Na posameznih orodjih so si naslove priborili Japonska (3), Sovjetska zveza (2) in Madžarska (1) med moškimi ter Sovjetska zveza (na vseh orodjih Turiščeva) 4 med ženskami.